

ОСКАР УАЙЛД
ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО
НА ЛОРД
АРТЪР САВИЛ

ФАМА

ОСКАР УАЙЛД
ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО НА ЛОРД
АРТЪР САВИЛ И ДРУГИ
НОВЕЛИ

Превод: Жечка Георгиева, Теодора Джебарова

chitanka.info

Лорд Артър Савил е млад, богат, щастливо влюбен и единственото му занимание са развлеченията. До злощастния ден, когато на светска сбирка се натъква на един хиромант — и той му разкрива, че е предопределен да извърши убийство. Ще съсипе ли това безоблачния му живот? Възможно ли е да го избегне? Но лорд Артър е джентълмен и човек на дълга — той стоически приема съдбата си и дори решава да я улесни. Премеждията и обратите са колкото забавни, толкова и неочаквани.

Сборникът включва още блестящо остроумната, но и затрогваща новела „Кантървилският призрак“ и други разкази.

Вашата проза е от малкото, които ме вълнуват. Нейната буреност е съградена от същностно мечтание, тя е затрогваща чрез невъобразима интелектуална изтънченост и човечна чрез упадъчната атмосфера на красотата — това е чудо и връх в писателското майсторство.

Стефан Маларме в писмо до Оскар Уайлд

Остроумието на Оскар Уайлд е действаща сила за обновление на света.

Ричард Елман

Уайлд е голям мислител на опасни мисли.

Уолтър Алън

Когато съм сред литератори и се полага да кажа нещо остроумно, никога не се осланям на себе си — прибягвам до думи на Оскар Уайлд.

Дороти Паркър

**ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО НА ЛОРД АРТЪР
САВИЛ
ЕТЮД ЗА ДЪЛГА**

1.

Беше последният прием на лейди Уиндърмиър преди Великден и домът ѝ, Бентинк Хаус, бе по-препълнен отвсякога. Шестима министри бяха пристигнали направо от официалния прием на Говорителя на Камарата на общините, накичени с ордените и лентите си, всички хубави жени се бяха пременили в най-елегантните си рокли, а в дъното на картинната галерия принцеса София от Карлсруе — едра дама с ориенталски черти, мънички черни очи и чудни смарагди — разговаряше високо на развален френски и се смееше невъздържано на всичко, което ѝ казваха. Наистина, какво пъстро общество! Блестящи благороднички бърбеха любезно със заклети радикали, известни моралисти стояха фрак до фрак с видни скептици, отбрана групичка епископи не оставяха на мира една пищна примадона и я следваха по петите от стая в стая, на стълбата няколко членове на Кралската художествена академия се правеха на художници и се говореше, че по едно време трапезарията била претърпкана с гении. Изобщо това беше един от най-сполучливите приеми на лейди Уиндърмиър, а принцесата стоя почти до единайсет и половина.

Щом тя си отиде, лейди Уиндърмиър се върна в картинната галерия, където прочут политикономист разясняваше надутото на възмутен унгарски виртуоз научната теория на музиката, и заговори херцогиня Пейзли. Изглеждаше невиджано красива с великолепната си шия с цвят на слонова кост, с огромните си сини като незабравки очи и тежките си, навити на руло златни коси. Като чисто злато — не онзи бледен сламен цвят, узурпирал напоследък името на благородния метал, а злато, каквото е вплетено в слънчевите лъчи и се крие в редки късове кехлибар; придаваха на лицето ѝ израза на светица и доста от очарованието на грешница. Интересен обект за психологическо проучване. Много рано в живота си тя бе открила важната истина, че неблагоприятното най-често се отдава на наивност, и няколкото нейни безразсъдни приключения, половината от които съвсем безобидни, ѝ бяха спечелили славата на интересна личност. Тя бе сменяла съпрузите

си неведнъж; „Дебрет“^[1] дори ѝ приписваше три женитби, но нито веднъж не бе сменила любовника си и затова обществото отдавна вече не я одумваше. Сега беше на четиридесет години, нямаше деца и бе изпълнена с онази необичайна страст към удоволствията, в която се крие тайната на младостта.

Изведнъж тя огледа с любопитство стаята и произнесе с ясения си алтов глас:

— Къде е моят хиромант?

— Вашият какво, Гладис? — възкликна херцогинята и неволно се стресна.

— Хироманта ми, херцогиньо, напоследък не мога да живея без него.

— Скъпа Гладис! Вие сте винаги тъй оригинална! — промърмори херцогинята, докато се опитваше да си спомни какво всъщност значеше хиромант и се надяваше да не е същото като хиропод.

— Два пъти в седмицата редовно идва да ми погледа на ръка — продължи лейди Уиндърмиър — и ми съобщава крайно интересни неща.

„Боже мой! — възкликна наум херцогинята. — Все пак е нещо като хиропод. Колко ужасно! Надявам се, че поне е чужденец. Тогава не би било чак толкова отвратително.“

— Непременно трябва да ви запозная с него.

— Да ме запознаете! — почти извика херцогинята. — Да не би да искате да кажете, че той е тук?

Тя започна да се оглежда за малкото си ветрило от черупка на костенурка и доста износения си дантелен шал, за да може да си тръгне всеки момент.

— Разбира се, че е тук — и през ум не би ми минало да дам прием, без да го поканя. Според него имам ръка на медиум и ако големият ми пръст бил малко по-къс, тогава щях да съм непоправима песимистка и да съм се оттеглила в манастир.

— А, ясно — въздъхна с облекчение херцогинята. — Значи ви предсказва щастието?

— Също и нещастieto — отвърна лейди Уиндърмиър. — При това в големи дози. Догодина например ще бъда изложена на всякакви опасности и по суша, и по вода, затова ще живея в балон и вечер ще

изтеглям яденето си нагоре в кошница. Всичко е записано на малкия ми пръст или на дланта ми — не помня вече на кое от двете.

— Но, Гладис, по този начин изкушавате провидението!

— Скъпа херцогиньо, провидението би трябвало досега да се е научило да устоява на изкушенията. Според мен на всеки трябва да му гледат на ръка поне веднъж в месеца, за да знае какво да не прави. Разбира се, той, така или иначе, го прави, но пък колко приятно е, когато си предупреден. А сега, ако някой незабавно не ми доведе мистър Поджърс, ще трябва сама да отида да го търся.

— Нека аз се заема с това, лейди Уиндърмиър — обади се висок хубав младеж, застанал наблизко и заслушан усмихнат в разговора.

— Много ви благодаря, лорд Артър, но се боя, че няма да го познаете.

— Щом е така надарен, както твърдите, лейди Уиндърмиър, изключено е да не го позная. Опишете ми го и веднага ще го доведа.

— Ни най-малко не прилича на хиромант. Искам да кажа, че съвсем няма тайнствен, езотеричен или романтичен вид. Той е дребен, пълен мъж с плешива глава и огромни очила със златни рамки. Нещо средно между домашен лекар и провинциален адвокат. Моля да ми простите за това, но уверявам ви — вината не е моя. Хората са много досадни. Познатите ми пианисти приличат досущ на поети, а поетите — на пианисти. Спомням си предишния сезон как поканих на вечеря един изключително опасен терорист — човек, вдигнал във въздуха безброй много хора и който винаги ходел с желязна ризница и кама в ръкава си. И знаете ли — когато дойде, оказа се, че прилича на добър стар свещеник, и през цялата вечер ни разказваше анекдоти. Беше много забавен, разбира се, но аз бях ужасно разочарована. А когато го попитах за ризницата, той само се засмя и каза, че в Англия било прекалено студено за железни доспехи. А, ето го и мистър Поджърс. Мистър Поджърс, искам да видите ръката на херцогиня Пейзли. Херцогиньо, трябва да си свалите ръкавицата. Не, не лявата, другата.

— Скъпа Гладис, аз наистина не мисля, че е редно — запротестира херцогинята, докато разкопчаваше неуверено доста замърсената си ръкавица от тънка кожа.

— Нищо интересно не е редно — отвърна лейди Уиндърмиър. — *On a fait le monde ainsi*^[2]. Но нека първо ви запозная. Херцогиньо, това е мистър Поджърс, моят домашен хиромант. Мистър Поджърс, да ви

представя херцогиня Пейзли и ако ѝ кажете, че лунното хълмче на нейната ръка е по-голямо от моето, няма да вярвам повече на нито една ваша дума.

— Убедена съм, Гладис, че по ръката ми няма нищо подобно — най-сериозно каза херцогинята.

— Вие сте съвършено права, ваша светлост — додаде мистър Поджърс, като хвърли поглед върху малката пухкава ръка с къси квадратни пръсти. — Лунното ви хълмче е много слабо загатнато. Затова пък линията на живота ви е отлична. Моля да прегънете китката си. Благодаря. Да, на дланта ви има три ясни линии. Ще доживеете до дълбока старост, херцогиньо, и ще бъдете извънредно щастлива. Амбиция... много умерена, линията на ума не е прекалено изявена, линията на сърцето...

— Моля ви, мистър Поджър, не бъдете дискретен! — възкликна лейди Уиндърмиър.

— Нищо не би ми доставило по-голямо удоволствие — отвърна с поклон мистър Поджърс, — ако херцогинята е била някога... но трябва да кажа, че за съжаление виждам постоянство на емоциите, съчетано със силно чувство за дълг.

— Моля ви, продължете, мистър Поджърс — рече херцогинята с много доволен вид.

— Пестеливостта ви съвсем не е най-незначителната ви добродетел, ваша светлост — допълни мистър Поджърс и лейди Уиндърмиър избухна в неудържим смях.

— Пестеливостта е твърде похвално качество — забеляза самодоволно херцогинята. — Когато се омъжих за Пейзли, той имаше единайсет замъка и нито една къща за живеене.

— А сега има единайсет къщи и нито един замък! — възкликна лейди Уиндърмиър.

— Е, да, скъпа... — започна херцогинята. — Обичам...

— Удобствата — продължи мистър Поджърс, — нововъведенията в дома и течаща топла вода във всяка спалня. Ваша светлост е съвършено права. Удобствата са единственото нещо, което е в състояние да ни даде нашата цивилизация.

— Вие прекрасно отгатнахте характера на херцогинята, мистър Поджърс. Сега трябва да познаете и характера на лейди Флора.

И в отговор на лекото кимване на усмихнатата домакиня, иззад канапето пристъпи високо момиче с пепеляворуса коса и щръкнали лопатки и протегна дълга кокалеста ръка с източени пръсти.

— А, пианистка! Виждам една отлична пианистка, но може би не съвсем истински музикант. Много сдържана, много добродетелна, изпитва силна любов към животните.

— Съвършено вярно! — възкликна херцогинята, като се обърна към лейди Уиндърмиър. — Наистина Флора държи в Маклоски две дузини шотландски овчарки и ако баща ѝ разреши, би превърнала къщата ни в менажерия.

— Е, аз превръщам моята къща точно в това всеки четвъртък вечер — засмя се лейди Уиндърмиър. — Само че предпочитам лъвовете пред шотландските овчарки.

— Единствената ви грешка, лейди Уиндърмиър — отбеляза мистър Поджърс с дълбок поклон.

— Ако жената не умее да прави грешките си чаровни, тя не е истинска жена — отвърна незабавно лейди Уиндърмиър. — Но вие трябва да погледате на още хора. Елате, сър Томас, покажете ръката си на мистър Поджърс.

Добродушен възрастен джентълмен с бяла жилетка пристъпи напред и протегна едра ръбеста ръка с много дълъг среден пръст.

— Обичате приключенията; четири продължителни пътешествия в миналото и ви предстои още едно. Претърпели сте три корабокрушения. Не, само две, но ви очаква трето по време на следващото ви пътуване. Заклет консерватор, много педантичен и страстен колекционер на редки любопитни вещи. Между шестнайсетата и осемнайсетата си година сте прекарвали тежка болест. На около трийсетгодишна възраст сте наследили голямо богатство. Подчертана нетърпимост към котки и радикали.

— Изумително! — провикна се сър Томас. — Непременно трябва да видите и ръката на жена ми!

— На втората ви жена — тихо уточни мистър Поджърс, без да изпуска ръката на сър Томас. — На втората ви жена. За мен ще е голяма чест.

Но лейди Марвъл — меланхолична дама с кестеняви коси и издаващи чувствителност мигли, категорично отказа да излага на показ миналото или бъдещето си. Никакви увещания на лейди Уиндърмиър

не можаха да убедят руския посланик мосю дьо Колов дори да свали ръкавицата си. Всъщност много от гостите явно се бояха да срещнат погледа на странното дребно човече с неговата стереотипна усмивка, очила със златни рамки и малки лъскави очички. А когато заяви на горката лейди Фърмор, и то на всеослушание, че тя пет пари не дава за музиката, но затова пък има слабост към музикантите, всички бяха на мнение, че хиромантията е извънредно опасна наука и не бива да се насърчава — освен на четири очи.

Лорд Артър Савил обаче, който не беше чул нищо за злощастния случай с лейди Фърмор и наблюдаваше с голям интерес мистър Поджърс, изгаряше от любопитство да чуе бъдещето си и тъй като се смущаваше да помоли сам, отиде при лейди Уиндърмиър в другия край на стаята и я попита, изчервявайки се по най-чаровен начин, дали според нея мистър Поджърс би имал нещо против.

— Разбира се, че няма да има нищо против — увери го домакинята. — Нали затова е тук. Моите лъвове, лорд Артър, са дресирани да скачат през обръчи, щом ги помоля. Ала трябва да ви предупредя, че ще разкажа всичко на Сибил. Утре я чакам да обядваме заедно и да си побъбрим за шапки, но ако мистър Поджърс открие, че имате лош характер или сте предразположен към подагра, или имате съпруга в квартал Бейзуотър, бъдете сигурен, че ще ѝ кажа всичко.

Лорд Артър се усмихна и поклати глава.

— Не се боя. Сибил ме познава тъй добре, както и аз нея.

— О! Малко съжалявам, че казахте това. Най-подходящата основа за женитбата е взаимното непознаване. Не, ни най-малко не съм цинична, просто съм достатъчно опитна, което впрочем е почти същото. Мистър Поджърс, лорд Артър Савил умира от желание да му гледате на ръка. И не му казвайте, че е сгоден за едно от най-красивите момичета в Лондон, защото това бе оповестено преди месец в „Морнинг Поуст“.

— Скъпа лейди Уиндърмиър! — възкликна маркиза Джедбъро. — Моля ви, нека мистър Поджърс постои още при нас. Той току-що ми каза, че трябвало да стана актриса, и много ме заинтригува.

— Щом ви е казал такова нещо, тогава непременно трябва да ви го отнема. Елате, мистър Поджърс, и вижте ръката на лорд Артър.

— Е — подхвърли лейди Джедбъро с мила гримаса, като се надигна от канапето, — щом не мога да бъда актриса, тогава ми

разрешете поне да се присъединя към публиката.

— Разбира се, ние всички ще слушаме — рече лейди Уиндърмиър. — Хайде, мистър Поджърс, кажете ни нещо приятно. Лорд Артър е един от моите любимци.

Ала когато мистър Поджърс погледна ръката на лорд Артър, той пребледня някак странно и не отрони нито дума. Сякаш тръпка премина през тялото му и гъстите му като гъсеници вежди конвулсивно зашаваха по един особен, дразнещ начин, както винаги, когато бе озадачен. После по жълтеникавото му чело като отровна роса избиха едри капки пот, а дебелите му пръсти станаха студени и лепкави.

Тези необясними признаци на възбуда не се изплъзнаха от вниманието на лорд Савил и за пръв път в живота си той изпита страх. Първото нещо, което му се прииска да направи, бе да избяга от стаята, ала се въздържа. По-добре да разбере най-страшното, независимо какво бе то, отколкото да живее в ужасна неизвестност.

— Аз чакам, мистър Поджърс — обади се той.

— Ние всички чакаме! — извика лейди Уиндърмиър с характерните за нея нетърпение и припряност, но хиромантът не отвърна нищо.

— Предполагам, че и лорд Артър ще стане актьор — обади се лейди Джедбъро, — но след като го сгълчахте, мистър Поджърс не смее да му го каже.

Мистър Поджърс пусна внезапно дясната ръка на лорд Артър и сграбчи лявата, след което се наведе тъй ниско над нея, за да я разгледа добре, че златните рамки на очилата му сякаш се допряха до дланта. За миг по лицето му се изписа ужас, но той бързо се овладя и промълви с пресилена усмивка, вдигнал поглед към лейди Уиндърмиър:

— Това е ръката на един чаровен млад мъж.

— Разбира се! — възкликна лейди Уиндърмиър. — Но ще излезе ли от него чаровен съпруг? Това е, което ме интересува.

— Всички чаровни младежи стават чаровни съпрузи — отговори мистър Поджърс.

— Аз пък не мисля, че съпругът трябва да е много обаятелен — замислено продума лейди Джедбъро. — Твърде е опасно.

— Мило дете, те никога не са твърде обаятелни — успокои я лейди Уиндърмиър. — Но мен ме занимават подробностите.

Единствено те представляват някакъв интерес. Какво ще се случи с лорд Артър?

— През следващите няколко месеца лорд Артър ще направи голямо пътешествие...

— Естествено — сватбеното му пътешествие.

— И ще изгуби свой роднина.

— Надявам се, не сестра си? — попита лейди Джедбъро с жален глас.

— Не, разбира се — успокои я мистър Поджърс и махна с ръка. — Става дума за далечен роднина.

— Ужасно съм разочарована — заяви лейди Уиндърмиър. — Утре няма да мога да кажа на Сибил абсолютно нищо. В днешно време никой не се интересува от далечните си роднини. Излязоха от мода преди много години. Въпреки това, струва ми се, няма да е зле Сибил да си ушие един черен тоалет, все ще ѝ потрябва за църква. А сега да отидем да вечеряме. Останалите сигурно са изяли всичко, но ще намерим поне гореща супа. Едно време Франсоа правеше великолепни супи, но напоследък така се е увлякъл от политиката, че никога не съм сигурна в него. Генерал Буланже поне да си стоеше мирно. Херцогиньо, може би сте уморена?

— Ни най-малко, Гладис — отвърна херцогинята и се затътри към вратата. — Чудесно се забавлявах, а хироподът... искам да кажа, хиромантът беше изключително интересен. Флора, къде е ветрилото ми? Ах, сър Томас, много ви благодаря. А дантеленият ми шал, Флора? Ах, благодаря, сър Томас, толкова сте мил.

Достойната дама най-сетне успя да слезе по стълбите, без да изпусне шишенцето си с парфюм повече от два пъти.

През всичкото това време лорд Артър Савил не помръдна от мястото си до камината, премалаял от ужас и предчувствие за неизбежно зло. Усмихна се тъжно на сестра си, която мина покрай него под ръка с лорд Плимдейл, прелестна в розовата си брокатена рокля и перли, и почти не чу лейди Уиндърмиър, която го повика да тръгне с нея. Мислеше си за Сибил Мъртън и очите му се изпълниха със сълзи при мисълта, че нещо може да ги раздели.

Ако го погледнеше човек, би си казал, че Немезида е откраднала щита на Палада и му е показала главата на Горгона. Сякаш се бе превърнал в камък и лицето му бе мраморнобяло от мъка. Той бе

живял лекия и охолен живот на млад и богат благородник, далеч от всякакви простолюдни грижи, отдаден на прелестно момчешко безгрижие. А ето че се сблъскваше със страховитата тайнственост на Съдбата, с ужасяващата същност на Неизбежното.

Всичко това му изглеждаше някак си налудничаво и чудовищно. Възможно ли е наистина на ръката му да е изписан със знаци, непонятни за самия него, но които друг човек можеше да разчете и разтълкува, някакъв смъртен грях, някакъв кървав знак за престъпление? Нима няма изход? Нима не сме нищо повече от шахматни фигури, движени от невидима сила, съдове, които грънчарят оформя както му хрумне, за слава или позор? Разумът му се разбунтува при тази мисъл, ала въпреки това усещаше, че над него е надвиснала някаква трагедия и че внезапно е натоварен с непоносимо бреме. Колко са щастливи актьорите! Те сами могат да избират дали да играят в трагедия или комедия, дали да страдат или да се веселят, да се смеят или да ронят сълзи. Ала в живота всичко е тъй различно. Повечето мъже и жени са принудени да изпълняват роли, за които изобщо не са подготвени. Нашите гилдънстърновци играят ролята на Хамлет, а хамлетовците ни трябва да се правят на шутове като принц Хал. Светът е сцена, но постановката е твърде слаба.

Внезапно в стаята влезе мистър Поджърс. Той се стресна при вида на лорд Артър и грубото му пълно лице стана зеленикавожълто. Погледите на двамата мъже се срещнаха и в първия момент никой не проговори.

— Херцогинята си е забравила едната ръкавица, лорд Артър, и ме помоли да ѝ я занеса — обади се най-сетне мистър Поджърс. — А, ето я на канапето. Желая ви приятна вечер.

— Мистър Поджърс, настоявам да ми дадете пряк отговор на един въпрос, който ще ви задам.

— Друг път, лорд Артър, херцогинята много бърза. Боя се, че трябва веднага да отида при нея.

— Не, няма да отидете. Закъде толкова се е разбързала?

— Не бива да караме дамите да ни чакат, лорд Артър — отговори мистър Поджърс с лека усмивка. — Нежният пол е склонен да проявява нетърпеливост.

Изящните устни на лорд Артър се изкривиха в презрителна и капризна гримаса. Бедната херцогиня ни най-малко не го интересуваше

в момента. Той прекоси стаята и протегна ръката си на мистър Поджърс.

— Кажете ми какво виждате. Искам да чуя истината. Трябва да я науча. Не съм дете.

Мистър Поджърс примигна зад очилата си със златни рамки и притеснено запристъпва от крак на крак, докато ръката му нервно опипваше верижката на часовника му.

— Кое ви кара да мислите, че съм видял на ръката ви нещо повече от онова, което ви казах, лорд Артър?

— Убеден съм, че видяхте, и настоявам да ми кажете какво е то. Ще ви платя. Ще ви дам чек за сто лири.

Зелените очи блеснаха за миг, след което отново помътняха.

— Гвинеи? — тихо попита най-сетне мистър Поджърс.

— Разбира се. Още утре ще ви изпратя чека. Кой е вашият клуб?

— Нямам клуб. Тоест засега нямам клуб. Адресът ми е...
Позволете да ви дам визитната си картичка.

И той извади от джоба на жилетката си картичка с позлатени ръбове и я подаде с нисък поклон на лорд Артър, който веднага я прочете:

Мистър СЕПТИМЪС ПОДЖЪРС
Професионален хиромант
Уест Мун Стрийт №103А

— Приемните ми часове са от десет до четири — промърмори автоматично мистър Поджърс. — За цели семейства правя намаление от тарифата.

— Побързайте! — възкликна преbledнелият лорд Артър и протегна ръка.

Мистър Поджърс се огледа нервно и дръпна тежката завеса пред вратата.

— Ще ни отнеме време, лорд Артър. По-добре седнете.

— Побързайте, сър! — нетърпеливо извика пак младият лорд и сърдито тропна с крак по излъскания под.

Мистър Поджърс се усмихна, извади една лупа от малкото си джобче и внимателно я избърса с носната си кърпа.

— Сега вече съм готов — обяви той.

---

[1] Справочник за аристокрацията в Англия, който се издава всяка година от 1802-ра насам. — Б.пр. ↑

[2] Така е устроен светът (фр.). — Б.пр. ↑

2.

Десет минути по-късно лорд Артър Савил изскочи от Бентинк Хаус с пребледняло от ужас лице и обезумели от мъка очи и, сляп и глух за всичко наоколо, се запровира през тълпата от облечени в кожуси лакеи, които се трупаха около големия раиран брезентов навес. Нощта беше леденостудена и газените фенери на площада ту припламваха, ту трепкаха от режещия вятър, ала ръцете му горяха трескаво и челото му пламтеше като жар. Вървеше все напред и напред с походка на пиян човек. Един полицай го изгледа с любопитство, като мина покрай него, а някакъв просяк, който се подаде иззад един свод да помоли за милостиня, отстъпи изплашено, видял злочестина, по-голяма от своята. Най-сетне лорд Артър се спря под една улична лампа и огледа дланите на ръцете си. Стори му се, че различава вече кървавото петно, и от треперещите му устни се откъсна немощен вик.

Убийство! Ето какво бе съзрял хиромантът. Убийство! Сякаш и нощта знаеше, сякаш и унилият вятър свиреше същото в ушите му. То се спотайваше в тъмните ъгли на улиците, хилеше му се от покривите на къщите.

Най-напред отиде в Хайд Парк, чиито мрачни дървета странно го привличаха. Облегна се премалял на оградата и подпря чело о влажния метал, за да го охлади, заслушан в шепота на притихналите дървета. „Убийство! Убийство!“ — повтаряше си той, като че ли честото изговаряне можеше да замъгли смисъла на думата. Звукът на собствения му глас го караше да тръпне, ала въпреки това сякаш се надяваше ехото да го чуе и да пробуди спящия град от сънищата му. Изпитваше безумно желание да спре някой случаен минувач и да му разкаже всичко.

Озова се на Оксфорд Стрийт и оттам излезе в тесни улички с лоша слава. Две силно гримирани жени подвикнаха подигравателно след него. От някакъв тъмен двор се дочуха ругатни и глухи удари, последвани от пронизителни писъци, а върху едни влажни стъпала съзря сгърбените силуети на немотията и старостта. Почувства

странна жалост. Дали и тези деца на греха и несретата бяха също като него обречени от съдбата? Не бяха ли и те само марионетки в едно чудовищно представление?

Ала въпреки всичко го поразиха не тайнствеността, а комичното в страданието, неговата пълна безполезност, гротескната липса на всякакъв смисъл. Колко нелепо му изглеждаше всичко! И лишено от хармония! Беше поразен от разминаването между повърхностния оптимизъм на деня и реалностите на съществуването. Все още беше твърде млад.

След известно време се озова пред църквата в Марълбън. Смълчаната улица изглеждаше като дълга лента от излъскано сребро, нашарена тук-таме от изящните тъмни орнаменти на колебливи сенки. Далече — далече се извиваше редица от мигащи газени фенери, а пред малка къща с каменна ограда бе спрял самотен файтон, чийто кочияш спеше вътре. С бързи крачки се запъти към Портланд Плейс и от време на време се оглеждаше, сякаш се боеше да не го следят. На ъгъла на Рич Стрийт двама мъже четяха малко обявление върху дъска за афиши. Изпита странно любопитство и прекоси да го види. Щом приближи, пред погледа му се изпречи думата „Убийство“, изписана с едри черни букви. Отстъпи изплашено и страните му пламнаха. В обявата се предлагаше възнаграждение за всякакви сведения, необходими, за да бъде арестуван среден на ръст човек между трийсет и четиридесетгодишен, с бомбе, черно палто, карирани панталони и белег на дясната буза. Прочете го втори и трети път и се почуди дали нещастникът ще бъде заловен и колко ли е изплашен. Може би някой ден и неговото име ще бъде разлепено по стените на Лондон. Някой ден може би и за неговата глава ще се предлага възнаграждение.

При тази мисъл му приля от ужас. Обърна се обратно и забърза в нощта. Не знаеше накъде да върви. Смътно си спомняше лабиринта от мизерни къщи, как се изгуби из мрачните улички и едва призори се озова на площад Пикадили. Когато се отправи към дома си на площад Белгрейв, срещна тежко натоварени каруци на път за Ковънт Гардън. Облечените в бели ризи каруцари с приятни загорели лица и рошави къдрави коси уверено плющяха с камшици и от време на време си подвикваха един на друг, на гърба на огромен сив кон — водача на трополящия обоз, бе седнало засмяно топчесто момче с букетче иглики на смачканата си шапка, което стискаше здраво гривата с малките си

ръце. Огромните камари зеленчуци приличаха на нефрит върху фона на утринното небе, на зелен нефрит върху фона на чудна роза. Лорд Артър изпита особено, необяснимо вълнение. Имаше нещо неизразимо трогателно в крехката прелест на зората и той си помисли — колко ли дни започват с красота и завършват с буря. А тези селяни с грубите си добродушни гласове и безгрижно държане — какъв странен Лондон виждат те! Един Лондон, лишен от греха на нощта и пушека на деня, блед призрачен град като безлюдно гробище. Зачуди се какво ли знаят за него, какво ли знаят за неговото величие и позор, за неговите бурни огнени радости и чудовищен глад, за всичко онова, което се гради и руши от зори до мрак. Може би за тях той бе просто пазар, където докарваха за продан стоката си и прекарваха най-много по няколко часа, след което напускаха все още безлюдните улици и спящи къщи. Колкото и недодялани да изглеждаха с грубо подкованите си обуца и непохватните си походки, в тях имаше нещо от Аркадия. Лорд Артър почувства ведрината, която излъчваха те, защото живееха близо до природата. Завидя им за всичко онова, което не знаеха.

Когато стигна площад Белгрейв, небето избледня и птиците започнаха да чуруликат в градинките.

3.

Когато лорд Артър се събуди, часът беше дванайсет и обедното слънце струеше през светлите, с цвят на слонова кост копринени пердета на спалнята му. Той стана и погледна през прозореца. Силна мараня тегнеше над големия град, а покривите на къщите бяха от потъмняло сребро. Долу в ярката светлина на площада няколко деца пърхаха като бели пеперуди, а тротоарите гъмжаха от народ, насочил се към Хайд Парк. Никога животът не бе му се струвал тъй прекрасен, а силите на злото — тъй далечни.

Прислужникът му донесе на поднос чаша какао. След като го изпи, той дръпна тежката плюшена завеса с цвят на праскова и влезе в банята. Светлината меко се процеждаше от тавана през тънки плочи от прозрачен оникс, а водата в мраморната вана проблясваше като лунен камък. Той бързо се топна, а след като хладната вода стигна до гърлото и косата му, потопи и главата си, сякаш искаше да измие петното от някакъв срамен спомен. Когато излезе от водата, се почувства почти успокоен. Изумителното физическо въздействие на момента бе взело връх над него, което впрочем често се случва със здрави хора, тъй като усещанията, също като огъня, могат както да пречистват, така и да унищожават.

След като закуси, се изтегна на дивана и запали цигара. Върху полицата над камината в рамка от фин стар брукат стоеше голяма снимка на Сибил Мъртън — такава, каквато я бе видял първия път на бала у лейди Ноел. Малката изящна глава бе леко наклонена на една страна, като че ли тънката, подобна на тръстика шия не издържаше под тежестта на толкова голяма красота. Устните бяха леко разтворени и сякаш бяха създадени за нежна музика, а замечтаните, учудени очи издаваха цялата крехка чистота на моминството. Меката прилепнала рокля от крепдешин и голямото ветрило с формата на листо я правеха да изглежда като деликатните теракотени фигурки от Танагра, а в позата и стойката ѝ наистина имаше някаква древногръцка грация. Ала въпреки това не беше дребна. Беше безупречно сложена — нещо рядко

в едни времена, когато жените са или прекалено едри, или твърде дребни.

Лорд Артър я съзерцаваше, изпълнен с онази неопишуема жал, родена от любовта. Чувстваше, че да се ожени за нея с надвисналата над главата му орис за убийство, би било предателство като онова на Юда, грях, по-тежък от всеки, за който би мечтала Лукреция Борджия. Какво щастие би могло да ги очаква, когато всеки момент той можеше да бъде призван да изпълни страховитото прорицание, изписано на ръката му? Що за живот щяха да водят с това ужасно предопределение от съдбата? Сватбата трябваше да се отложи на всяка цена. Решението му беше твърдо. Колкото и пламенно да обичаше това момиче, което с едно докосване на пръстите си караше всяка фибра на тялото му да потръпва от върховна радост, когато седяха един до друг, той въпреки всичко съзнаваше много добре дълга си и че нямаше право да се жени, докато не е извършил убийството. След като приключи с него, ще може да се изправи пред олтара със Сибил Мъртън, да свърже живота си с нейния без опасението, че върши зло. Едва тогава можеше да я вземе в прегръдките си, убеден, че тя няма да се черви заради него, да свежда посрамена глава. Но първо трябва да го извърши; и колкото по-бързо, толкова по-добре и за двама им.

Много хора в неговото положение биха предпочели осеяната с иглики пътека на отлагането пред стръмнините на дълга, ала лорд Артър бе прекалено добросъвестен, за да постави удоволствието си пред принципа. Любовта му не беше просто страст, за него Сибил бе олицетворение на всичко добро й възвишено. За миг усети естествено отвращение от онова, което бе принуден да извърши, ала то скоро премина. Сърцето му подсказа, че няма да бъде грях, а саможертва, разумът му напомни, че друга възможност за него нямаше. Трябваше да избира между живот за себе си и живот за другите и колкото и ужасна да бе несъмнено тази дилема, той знаеше, че не бива да допусне себичността да възтържествува над любовта. Рано или късно всеки от нас се оказва изправен пред същия проблем, на всички ни задават същия въпрос. С лорд Артър това се случи рано в живота му — преди природата му да бе покварена от пресметливия цинизъм на зрялата възраст, или сърцето му — разядено от празното модно себелюбие на нашето време, затова не усети никакво колебание по отношение на своя дълг. За негово щастие, също така, той не беше

празен мечтател или ленив дилетант. Ако беше такъв, би се колебал като Хамлет и би допуснал нерешителността да отслаби волята му. Ала дълбоко в себе си той бе практичен. За него животът означаваше по-скоро действие, отколкото размисъл. Той притежаваше най-рядкото човешко качество — здравият разум.

Влудяващите бурни чувства от предишната нощ се бяха вече уталожили напълно и той си спомняше своите безумни лутания от една улица в друга и мъчителните си душевни терзания почти със срам. Поради самата си искреност сега страданията му дори изглеждаха недействителни. Почуди се как е могъл да бъде толкова глупав, че да роптае и се бунтува против неизбежното. Единственият въпрос, който го вълнуваше, бе кого да убие, защото му беше съвсем ясно, че за убийството, както и при езическите религии, е необходим не само жрец, но и жертва. Тъй като не беше гений, нямаше врагове, пък и усещаше, че моментът не е подходящ за разчистването на лични сметки или обиди, защото поверената му мисия бе изключително важна и сериозна. Затова състави списък на своите приятели и роднини върху лист нотна хартия, проучи го задълбочено и реши въпроса в полза на лейди Клемънтайна Бошан — мила старица, която живееше на Кързън Стрийт и бе негова втора братовчедка по майчина линия. Винаги много бе харесвал лейди Клем, както я наричаха всички, и понеже самият той стана изключително богат, след като наследи имуществото на лорд Ръгби при навършване на своето пълнолетие, нямаше никаква вероятност да извлече от нейната смърт някаква вулгарна парична изгода. Колкото повече обмисляше въпроса, толкова повече тя му се струваше най-подходящият човек, и тъй като беше убеден, че би било крайно несправедливо към Сибил да допусне каквото и да било забавяне, реши веднага да пристъпи към дело.

Първото нещо, което трябваше да се свърши, бе да уреди сметките си с хироманта затова седна до прозореца, зад малкото си писалище в стил шератон, и написа чек за сто и пет лири, които да бъдат изплатени на мистър Септимъс Поджърс, сложи го в плик и заръча на прислужника си да го отнесе на Уест Мун Стрийт. След това се обади в конюшната, нареди да приготвят файтона му и се облече. На излизане от стаята хвърли още един поглед към снимката на Сибил Мъртън и се закле, че каквото и да се случи, никога няма да ѝ разкрие

какво върши за нейно добро, а ще пази тайната на своята саможертва дълбоко в сърцето си.

На път за своя клуб „Бъкигам“ се отби в един цветарски магазин и поръча да изпратят на Сибил разкошна кошница нарциси с прелестни бели листенца и тичинки, пъстри като фазанови оченца, а щом пристигна в клуба, отиде направо в библиотеката, натисна звънеца и каза на сервитьора да му донесе лимонада и книга по токсикология. Беше решил твърдо, че отровата е най-подходящото средство, което трябва да използва за това тъй неприятно дело. Всичко, свързано с физическо насилие, му бе крайно отвратително, а и много държеше да не убива лейди Клемънтайна по начин, който би привлякъл вниманието на обществеността; мисълта, че може да бъде сметнат за един от дресираните лъвове на лейди Уиндърмиър, или да види името си по страниците на долнопробната клюкарска преса, му бе безкрайно противна. Освен това трябваше да се съобразява и с родителите на Сибил, които имаха старомодни схващания и можеха да се противопоставят на женитбата, ако той бъде замесен в някаква скандална история, макар да бе убеден, че ако им разкриеше фактите, те първи биха одобрили подбудите му. Така че имаше всички основания да се спре на отровата като безопасно, сигурно и безшумно средство, изключващо необходимостта от болезнени сцени, към които, като повечето англичани, имаше вродена нетърпимост.

Нищо обаче не му бе известно за науката токсикология и понеже сервитьорът не можа да открие в библиотеката друго освен „Справочникът на Ръф“ и списанията „Бейли“, той огледа сам лавиците и най-сетне попадна на едно чудесно подвързано томче „Фармакопея“ и екземпляр от „Токсикологията“ на Ърскин под редакцията на сър Матю Рийд, председател на Кралския лекарски колеж и един от най-старите членове на клуба „Бъкигам“, избран погрешка вместо друг човек — досадно недоразумение, което тъй бе разярило ръководството на клуба, че когато бе кандидатствал истинският човек, всички единодушно бяха гласували против. Лорд Артър бе доста озадачен от научната терминология, използвана и в двете книги, и тъкмо почваше да съжалява, че в Оксфорд не бе изучавал по-задълбочено класическите езици, когато във втория том на Ърскин откри интересно и подробно описание на свойствата на аконитина, разяснени на достатъчно разбираем английски. Реши, че

това именно е отровата, която му трябва. Бърза, с почти моментално действие, съвършено безболезнена, а ако се вземела в желатинова капсула — начин, препоръчван от сър Матю, — съвсем не била отвратителна на вкус. Той си отбеляза върху маншета на ризата количеството, необходимо за смъртоносна доза, върна книгите по местата им и бавно се запъти по Сейнт Джеймсис Стрийт към голямата аптека „Песъл и Хъмби“. Мистър Песъл, който винаги обслужваше аристокрацията лично, бе силно озадачен от поръчката и много почитателно промърмори нещо за необходимостта от рецепта. Ала щом сър Артър му обясни, че купува отровата за големия си норвежки пес, от когото трябвало да се отърве, защото проявявал признаци на бяс и вече два пъти ухапал кочияша по прасеца, аптекарят обяви, че е напълно доволен от обясненията, направи комплимент на лорд Артър за познанията му по токсикология и незабавно изпълни поръчката.

Лорд Артър постави капсулата в прелестна сребърна бонбоньерка, която бе забелязал на витрината на един магазин на Бонд Стрийт, изхвърли грозната опаковка на „Песъл и Хъмби“ и незабавно потегли към дома на лейди Клемънтайна.

— Oh, monsieur le mauvais sujet!^[1] — възкликна старата дама, щом той влезе в стаята. — Къде се губихте толкова дълго време?

— Скъпа ми лейди Клем, аз не принадлежа на себе си нито за миг — отвърна лорд Артър усмихнат.

— Очевидно искате да кажете, че по цял ден се движите в компанията на Сибил Мъртън, купувате chiffons^[2] и си говорите празни работи. Не разбирам защо хората вдигат толкова шум около женитбите си. По мое време беше недопустимо да се галим и да си гугае пред хората, пък и насаме също.

— Уверявам ви, че не съм виждал Сибил вече двайсет и четири часа, лейди Клем. Доколкото можах да разбера, тя принадлежи изцяло на шапкарката си.

— Естествено — това е единствената причина, която ви е довела при една грозна старица като мен. Чудна работа, вие мъжете изобщо не си вземате поука. On a fait des folies pour moi^[3], а ето ме сега, стара ревматична бабичка с перука и гаден характер. Ако не беше лейди Джансън да ми изпраща най-противните френски романи, които е в състояние да намери, не знам какво бих правила по цял ден. Докторите

не ги бива за нищо, освен да си получават хонорарите. Не могат да ми излекуват дори киселините в стомаха.

— Донесъл съм ви лек за това, лейди Клем — тържествено заяви лорд Артър. — Великолепно средство, изобретено от един американец.

— Не съм много очарована от американските изобретения, Артър. Никак дори. Изчетох напоследък няколко американски романа, но бяха пълна безсмислица.

— А, в това тук няма нищо безсмислено, лейди Клем. Уверявам ви, че непременно ще ви помогне. Обещайте ми да го опитате.

Лорд Артър извади от джоба си малката кутийка и я подаде на лейди Клемънтайна.

— Кутийката е очарователна, Артър. Подарък ли ми правите, наистина? Колко мило от ваша страна! А, това ли е чудотворното лекарство? Прилича ми на бонбон. Ще го взема още сега.

— Боже мой! Лейди Клем! — извика лорд Артър и хвана ръката ѝ. — Недейте, в никакъв случай! Това е хомеопатично лекарство и ако го вземете, без да имате киселини в стомаха, може страшно да ви навреди. Изчакайте следващия пристъп и тогава го гълтнете. Резултатът ще ви изуми.

— Така ми се иска да го взема още сега — въздъхна лейди Клемънтайна, като вдигна към светлината малката прозрачна капсула с плаващото мехурче течен аконитин. — Убедена съм, че е много вкусно. Работата е там, че макар да ненавиждам лекарите, обожавам лекарствата. Въпреки това ще се стърпя до следващия пристъп.

— И кога ще бъде той? — нетърпеливо попита лорд Артър? — Скоро ли?

— Надявам се да е поне след седмица. Вчера сутринта си изпатих много зле. Но нищо не е сигурно.

— Ала сте убедена, че ще имате киселини преди края на месеца, нали, лейди Клем?

— Боя се, че да. Колко сте мил днес, Артър. Наистина Сибил ви е повлияла много добре. А сега бягайте — ще вечерям с едни много скучни хора, които решително отказват да злословят за ближните си, и ако не дремна малко, няма да мога да си държа очите отворени по време на вечерята. Довиждане, Артър, и предайте най-сърдечните ми поздравии на Сибил. Много ви благодаря за американското лекарство.

— Нали няма да забравите да го вземете, лейди Клем? — попита лорд Артър, надигайки се от стола си.

— Разбира се, че не, глупаво момче. Много мило от ваша страна, че сте толкова загрижен. Ако ми потрябва още, ще ви пиша.

Лорд Артър излезе от къщата в повишено настроение и с чувство на огромно облекчение.

Същата вечер се срещна със Сибил Мъртън. Разказа ѝ, че внезапно се озовал в крайно затруднено положение, на което не му позволявали да обърне гръб нито честта, нито чувството за дълг. Осведоми я, че за момента трябва да отложат сватбата и че няма да е свободен човек, докато не се отърве от ужасните си грижи. Помоли я да му има доверие и да не храни никакви съмнения за бъдещето. Всичко щяло да свърши добре, но било нужно търпение.

Срещата се състоя в зимната градина в дома на мистър Мъртън на Парк Лейн, където лорд Артър бе обядвал както винаги. Сибил изглеждаше по-щастлива от всякога и за миг лорд Артър се изкуши да постъпи като страхливец, да пише на лейди Клемънтайна за хапчето и да не отлага женитбата си — все едно, че на света не съществуваше никакъв мистър Поджърс. Той обаче успя да се пребори с изкушението и не се поколеба дори когато Сибил се хвърли в прегръдките му, обляна в сълзи. Красотата, която бе покорила чувствата му, бе въздействала също така и на съвестта му. Беше убеден, че да разбие такъв прекрасен живот заради няколко месеца удоволствие, би било направо непростимо.

Остана със Сибил до полунощ, като се успокояваха взаимно, и рано на другата сутрин замина за Венеция, след като написа на мистър Мъртън едно мъжко писмо относно необходимостта да се отложи женитбата.

---

[1] Ах, господин нехранимайко! (фр.) — Б.пр. ↑

[2] Дрешки, парцалки (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Заради мен са извършвани лудости (фр.) — Б.пр. ↑

4.

Във Венеция се срещна с брат си, лорд Сърбитън, който случайно бе пристигнал там от Корфу с яхтата си. Двамата младежи прекараха заедно две чудесни седмици. Сутрин се отправяха за Лидо или се разхождаха по зелените канали с дългата си черна гондола, следобед обикновено посрещаха гости на яхтата, а вечеряха във „Флориан“ и пушеха безброй много цигари на Пиацата. И все пак лорд Артър някак си не беше щастлив. Всеки ден изчиташе от край до край колоната с некролозите в „Таймс“ в очакване да съзре съобщение за смъртта на лейди Клемънтайна, ала всеки ден го чакаше разочарование. Започна да се бои да не би да ѝ се е случило нещо лошо и често съжеляваше, че ѝ попречи да вземе аконитина, когато тя нетърпеливо бе пожелала да опита веднага въздействието му. Писмата на Сибил, макар и пълни с обич, доверие и нежност, често бяха тъжни и той понякога имаше чувството, че са разделени завинаги.

Към края на втората седмица на лорд Сърбитън му доскуча във Венеция и той реши да отплава към Равена, тъй като му казаха, че в Пинетума можел да ловува фазани до насита. Отначало лорд Артър категорично отказа да го придружи, но в крайна сметка Сърбитън, когото той горещо обичаше, го убеди, че ако остане сам в хотел „Даниели“, ще умре от скука, така че рано на 15-и потеглиха при силен североизточен вятър и доста развълнувано море. Управляването на яхтата и волният живот на чист въздух върнаха руменината на лорд Артър, но към 22-ри той взе да се тревожи за лейди Клемънтайна и въпреки увещанията на Сърбитън се прибра с влак във Венеция.

Щом слезе от влака и изкачи стъпалата на хотела, собственикът го посрещна с цял куп телеграми. Лорд Артър ги грабна от ръцете му и нетърпеливо ги разкъса. Всичко беше наред. Лейди Клемънтайна бе починала внезапно през нощта на 17-и!

Първата му мисъл бе за Сибил и той ѝ събщи, че незабавно се завръща в Лондон. След това нареди на прислужника си да стегне багажа за изпращане през нощта, заплати петорно на гондолиерите и с

лека стъпка и ведро сърце изтича горе във всекидневната. Там го чакаха три писма. Едното от самата Сибил, изпълнено със съчувствие и съболезнования. Другите бяха от майка му и от адвокатата на лейди Клемънтайна. Оказа се, че старицата вечеряла същата онази нощ с херцогинята и много забавлявала всички със своето остроумие и жизненост, но се прибрала у дома доста рано, оплаквайки се от стомашни киселини. На другата сутрин я намерили мъртва в леглото ѝ, без признаци, че е страдала от болки. Веднага изпратили да повикат сър Матю Рийд, но разбира се, нищо не можело да се направи и на 22-ри щели да я погребат в Бошам Чалкоут. Няколко дни преди смъртта си направила завещание, оставяйки на сър Артър малката си къща на Кързън Стрийт, цялата покъщнина, лични вещи и картини, с изключение на колекцията от миниатюри, които завещала на сестра си лейди Маргарет Ръфорд, а аметистовото колие бе оставила на Сибил Мъртън. Имуществото нямаше голяма стойност, но адвокатът мистър Мансфийлд настойчиво призоваваше лорд Артър да се завърне незабавно, тъй като имало много сметки за плащане, а лейди Клемънтайна не била записвала редовно разходите си.

Лорд Артър бе много трогнат от милото отношение на лейди Клемънтайна и си помисли, че мистър Поджърс има за какво да бъде държан отговорен. Любовта му към Сибил обаче надделя над всяко друго чувство и съзнанието, че е изпълнил дълга си, му донесе покой и утеха. С пристигането си на гара Чаринг Крос вече се чувстваше напълно доволен.

Семейство Мъртън го посрещна изключително радушно. Сибил го накара да обещае, че никога вече не ще допусне нещо да се изпречи помежду им, и определиха датата на сватбата си — седми юни. Животът отново му се видя бляскав и прекрасен и той бе изпълнен с предишното чувство на доволство.

Един ден се отби в къщата на Кързън Стрийт заедно с адвокатата на лейди Клемънтайна и самата Сибил, изгори цели връзки избледнели писма, преобърна чекмеджетата със стари ненужни вещи и изведнъж младото момиче нададе радостен възглас.

— Какво намери, Сибил? — попита лорд Артър и усмихнат вдигна поглед от работата си.

— Виж каква прелестна малка бонбонiera, Артър! Каква старинна холандска изработка! Подари ми я, моля те! Знаеш, че

аметистите няма да ми отиват, докато не стана поне на осемдесет години!

Беше кутийката, съдържа аконитина.

Лорд Артър я изгледа втренчено и страните му леко се зачервиха. Почти изцяло бе забравил деянието си и му се стори странно съпадението, че Сибил, заради която бе изживял всичките си ужасни страдания, първа му напомни за тях.

— Разбира се, че можеш да я вземеш, Сибил. Аз самият я подарих на лейди Клем.

— О, благодаря ти, Артър! А може ли да взема и бонбона? Не подозирах, че лейди Клем е обичала сладки неща. Мислех я прекалено интелектуална за това.

Лорд Артър пребледня като мъртвец и през ума му мина ужасяваща мисъл.

— Бонбон ли каза, Сибил? Какво значи това? — попита той бавно, с прегракнал глас.

— Вътре има един-единствен бонбон и нищо друго. Изглежда ми доста стар и прашен и нямам ни най-малко намерение да го ям. Но какво ти стана, Артър? Как пребледня!

Лорд Артър се втурна през стаята и сграбчи кутийката. Вътре видя кехлибарената капсула с мехурчето отрова. Все пак лейди Клем бе умряла от естествена смърт!

Ударът, който му нанесе това откритие, напълно го сломи. Той хвърли капсулата в горящата камина и се отпусна с отчаян стон на дивана.

5.

Мистър Мъртън доста се разстрои от второто отлагане на сватбата, а лейди Джулия, която си бе поръчала вече рокля за случая, направи всичко, което бе по силите ѝ, да убеди Сибил да разтрогне връзката си с лорд Артър. Ала, макар че Сибил обичаше безпределно майка си, тя се бе обрекла на лорд Артър и никакви увещания на лейди Джулия не бяха в състояние да я разколебаят. Колкото до самия лорд Артър, трябваша му цели дни, за да се пребори със страшното си разочарование, и известно време нервите му бяха съвсем разстроени. Отличният му здрав разум обаче скоро надделя и практичният му ум не го остави дълго да се колебае как трябва да постъпи. След като с отровата нищо не стана, очевидно, че най-благоразумно бе да прибегне до динамит или някакъв друг експлозив.

Лорд Артър отново прегледа списъка на своите приятели и роднини и след грижливо обмисляне реши да вдигне във въздуха чичо си, настоятеля на Чичестърската катедрала. Той беше изключително образован и културен мъж със слабост към часовниците и имаше великолепна колекция от старинни образци, като се започне от петнайсети век, та чак до наши дни, на лорд Артър му хрумна, че това негово хоби му предлагаше отлична възможност да изпълни замисъла си. Друг въпрос беше откъде да набави механизма с експлозива. Лондонският указател не му даде никакви сведения по този въпрос, а той чувстваше, че няма никакъв смисъл да се обръща за помощ към Скотланд Ярд, тъй като полицията никога не беше в течение на действията на динамитната банда, докато не станеше някоя експлозия, а и след това не бе кой знае колко наясно.

Изведнъж се сети за приятеля си Рувалов — млад русин с подчертани революционни наклонности, с когото се бе запознал през зимата у лейди Уиндърмиър. Граф Рувалов уж пишеше биография на Петър Велики и бе дошъл в Англия под предлог, че издирва документи за престоя на царя в тази страна като дърводелец-корабостроител, ала всички подозираха, че е агент на нихилистите, и нямаше съмнение, че

руското посолство не гледаше с добро око на присъствието му в Лондон. Лорд Артър беше убеден, че той е най-подходящият човек за неговите цели, и една сутрин се отправи към дома му в Блумсбъри, за да му поиска съвет и помощ.

— Значи започнахте да се отнасяте сериозно към политиката? — попита граф Рувалов, когато лорд Артър му изложи целта на посещението си. Ала лорд Артър, който ненавиждаше всяка измама, се почувства задължен да му признае, че не храни ни най-малък интерес към социалните въпроси, а просто се нуждае от експлозивен механизъм за уреждането на един чисто семеен проблем, от който е заинтересован само той и никой друг.

Граф Рувалов го гледа известно време изумен, ала като видя, че гостът му е напълно сериозен, написа един адрес на лист хартия, сложи си инициалите отдолу и му го подаде през масата.

— Скотланд Ярд би дал мило и драго да научи този адрес, скъпи приятелю.

— От мен няма да го получат! — възкликна лорд Артър и се засмя. Сетне раздруса сърдечно ръката на младия русин, изтича надолу по стълбите и каза на кочияша да кара към Сохо.

Там го освободи и тръгна, без да бърза, по Грийк Стрийт до едно място, наречено Бейлс Корт. Мина под някакъв свод и се озова в задънена улица, явно владение на някаква френска перачница, ако се съдеше по спретнатата мрежа от въжета за простиране, опънати от една къща към друга и по които в ранното утро пърхаше избелено платно. Запъти се към самия край на уличката и почука на вратата на малка зелена къща. След дълга пауза, по време на която всички прозорци с изглед към двора заприличаха на замацани петна от надничащи лица, вратата се отвори от някакъв чужденец с доста грубоват вид, който го попита на развален английски какво желае. Лорд Артър му подаде листа, получен от граф Рувалов. Щом го погледна, мъжът се поклони и покани лорд Артър да влезе в една доста неугледна всекидневна на долния етаж и само минута по-късно в стаята нахлу хер Винкелкопф, както го наричаха в Англия, с изцапана салфетка на врата и вилица в лявата ръка.

— Граф Рувалов ми даде препоръчително писмо до вас — започна лорд Артър, след като се поклони — и много бих желал да

обсъдим накратко един делови въпрос. Казвам се Смит, Робърт Смит, и бих искал да ми доставите експлозив с часовников механизъм.

— Много ми е приятно да се запозная с вас, лорд Артър — засмя се добродушно дребният немец. — Не се тревожете, мой дълг е да познавам всеки и ви помня от една вечер у лейди Уиндърмиър. Надявам се, че милейди се чувства добре. Бихте ли ми направили компания, докато закузвам? Имам великолепен пастет, а приятелите ми най-любезно ме уверяват, че рейнското ми вино е по-добро от онова, с което ги черпят в немското посолство.

И преди лорд Артър да дойде на себе си от изненадата, че бе разпознат, той вече седеше в една задна стая, отпиваше великолепно „Маркобрюнер“ от бледожълта чаша с високо столче и кралски монограм и беседваше най-дружелюбно със знаменития конспиратор.

— Експлозивите с часовникови механизми — обясняваше хер Винкелкопф — са много неудобни за пренасяне в чужбина и дори ако успеят да ги прекарат през митницата, обикновено избухват, преди да стигнат до местоназначението си по вина на нередовните влакове. Ако обаче ви трябва за употреба на английска земя, мога да ви набавя нещо много добро и ви гарантирам, че ще останете доволен от резултата. Мога ли да ви попитам за кого е предназначен? Ако е за полицията или за някой, свързан със Скотланд Ярд, боя се, че няма да мога да ви услужа. Английските детективи са всъщност най-добрите ни приятели и аз съм се убедил, че като разчитаме на тяхната глупост, ние можем да правим каквото си искаме. Не бих се лишил от нито един.

— Уверявам ви — каза лорд Артър, — че работата ми няма нищо общо с полицията. Всъщност часовникът е предназначен за настоятеля на Чичестърската катедрала.

— Боже мой! Не подозирах, че сте такъв върл противник на религията, лорд Артър. Малко са младежите като вас в днешно време.

— Боя се, че ме надценявате, хер Винкелкопф — изчерви се лорд Артър. — Трябва да ви призная, че не знам нищо за теологията.

— Значи въпросът е от съвсем лично естество?

— Съвсем лично.

Хер Винкелкопф сви рамене, излезе от стаята и се върна след няколко минути с кръгло парче динамит, колкото едно пени, и изящен малък френски часовник, върху който бе монтирана позлатена фигура на Свободата, настъпила хидрата на Деспотизма.

Лицето на лорд Артър светна.

— Точно това ми трябваше! — възкликна той. — А сега ми кажете как се задейства.

— А, това си е моя тайна — отвърна хер Винкелкопф, съзерцавайки изобретението си с оправдана гордост. — Кажете ми кога желаете да избухне и аз ще наглася механизма.

— Ами днес сме вторник, така че ако можете да го изпратите веднага...

— Невъзможно. Имам да свърша неотложна работа за едни приятели от Москва. Но утре бих могъл да го изпратя.

— Е, и утре няма да е късно — учтиво се съгласи лорд Артър, — ако бъде доставен вечерта или в четвъртък сутринта. А механизма нагласете, да речем, точно за петък по пладне. По това време настоятелите си е винаги у дома.

— Петък по пладне — повтори хер Винкелкопф и си отбеляза в голям тефтер върху писалището недалеч от камината.

— А сега — стана лорд Артър, — бихте ли ми казали колко ви дължа?

— Това е такава дреболия, лорд Артър, че не си струва да ви вземам пари. Динамитът възлиза на седем шилинга и шест пенса, часовникът е три лири и десет шилинга, а пощенските разноски са за около пет шилинга. За мен е удоволствие да услужа на приятел на граф Рувалов.

— А за вашето безпокойство, хер Винкелкопф?

— А, моля ви се! За мен е истинско удоволствие. Аз не работя за пари. Живея изцяло за изкуството си.

Лорд Артър остави на масата четири лири, два шилинга и шест пенса, благодари на дребничкия немец за любезността и след като отклони поканата да се запознае идната събота с неколцина анархисти на чай и закуски, излезе от къщата и се отправи към Хайд Парк.

През следващите два дни беше в състояние на крайна възбуда и в петък по обяд отиде в „Бъкингам“ да очаква новините. През целия следобед едрият портиер на клуба разнасяше телеграми от страната с резултатите от конните надбягвания, присъдите на бракоразводните дела, прогнозите за времето и тям подобни, докато телеграфът тракаше скучни подробности за заседанието на Камарата на общините, продължило цяла нощ, и незначителната паника на борсата. В четири

часа донесоха вечерните вестници и лорд Артър се затвори в библиотеката с „Пал Мал“, „Сейнт Джеймсис“, „Глоуб“, и „Екоу“ за огромно възмущение на полковник Гудчайлд, който изгаряше от нетърпение да прочете отзиви за речта си, произнесена същата сутрин в Маншън Хаус на тема южноафриканските мисии и доколко е за препоръчване да се назначават чернокожи епископи във всяка провинцията по една или друга причина имаше силни предубеждения срещу „Ивнинг нюз“. Нито един вестник обаче не съдържаше дори и най-лек намек за Чичестър и лорд Артър предположи, че покушението не е успяло. Това бе ужасен удар за него и известно време той бе силно разстроен. Хер Винкелкопф, когото посети на другия ден, преливаше от красноречиви извинения и му предложи безплатно втори часовник или сандъче с нитроглицеринови бомби на костуема цена. Лорд Артър обаче бе изгубил вяра в експлозивите, а и самият хер Винкелкопф призна, че в днешно време всичко е твърде замърсено и дори динамитът не може да се получи в чисто състояние. Макар и да допускаше някаква нередност в механизма, дребният немец все пак хранеше надежди, че все още може да се задейства, и изтъкна случая с един барометър, който изпратил навремето на одеския градоначалник и който, макар и нагласен да избухне след десет дни, свършил тази работа чак след три месеца. Вярно, че при експлозията успял да разкъса на парчета само една домашна прислужница, тъй като градоначалникът бил напуснал града шест седмици преди това, но поне показал, че контролиран от механизма, динамитът като разрушителна сила е мощен, макар и не много надежден фактор. Лорд Артър се поуспокои от този пример, но все пак му бе съдено да се разочарова, тъй като два дни по-късно херцогинята го повика в будоара си и му показа току-що полученото от Чичестър писмо.

— Джейн пише извънредно мили писма — му каза тя. — Трябва да прочетеш това последното. Направо е като романите, които ни изпраща Муди.

Лорд Артър грабна писмото от ръката ѝ и зачете:

Чичестър, 27 май

Скъпа лельо,

Много ти благодаря за вълнения и памучния плат, които изпрати за Доркасното дружество. Напълно съм

съгласна с теб, че желанието им да се обличат красиво е пълна глупост, но в днешно време всички са тъй радикални и нерелигиозни, че е твърде трудно да ги убедиш да не се опитват да се обличат като висшите класи. Направо не знам докъде ще стигнем така. Както татко споменава често в проповедите си, живеем във века на неверието.

Голям смях падна тук по повод на един часовник, изпратен на татко в четвъртък от неизвестен поклонник. Пристигна от Лондон в дървена кутия с платени пощенски разноски и татко е убеден, че е изпратен от някой, който е прочел забележителната му проповед „Свобода ли е слободията?“, тъй като най-отгоре на часовника имаше женска фигура с нещо на главата си, което татко нарече „шапката на свободата“. Лично на мен ми се стори, че шапката не ѝ стоеше много добре, но татко каза, че е историческа, така че няма как. Паркър го разопакова и татко го постави върху полицата над камината в библиотеката. И както си седяхме всички там в петък сутринта, часовникът удари дванайсет часа, нещо изпраща, от пиедестала на фигурата излезе малко облаче пушек, богинята на свободата падна и си строши носа на решетката! Мария доста се разтревожи, но всичко бе тъй забавно, че дори татко се развесели. Като го разгледахме, се оказа, че е нещо като будилник, който се нагласява за определен час, и ако поставиш малко барут под едно чукче, може да се задейства, когато пожелаеш. Татко каза, че не бива да остане в библиотеката, тъй като вдига шум, затова Реджи го отнесе в занималнята си и по цял ден прави експлозии. Как мислиш, дали на Артър би му допаднал такъв един часовник за сватбен подарък? Предполагам, че са много на мода в Лондон. Татко твърди, че можели да бъдат твърде полезни, защото показвали, че свободата не е трайна и рано или късно се сгромолясва. Той също така казва, че свободата била изобретена по време на френската революция. Колко ужасно!

А сега трябва да посетя членовете на Доркасското дружество и да им прочета пасажи от поучителното ти

писмо. Колко е вярна, мила лелю, мисълта ти, че при тяхното социално положение трябва да носят само дрехи, които не им стоят добре! Аз съм напълно съгласна, че желанието им да бъдат елегантни е нелепо, след като и на този, и на другия свят има толкова по-важни неща. Много се радвам, че поплинената ти рокля на цветенца е ушита добре и че дантелата не е пострадала. В сряда ще отида у епископа с жълтата сатенена рокля, която ти бе тъй любезна да ми подариш, и мисля, че ще изглеждам много добре. Какво мислиш за джувките? Дженингс твърди, че сега всички носели джувки и че фустите били със силно набрани воланчета. Реджи току-що си направи още една експлозия и татко нареди часовникът веднага да се отнесе в конюшнията. Имам чувството, че баща ми вече не е така възхитен от часовника както в началото, макар да е твърде поласкан от факта, че му подаряват такава прелестна и остроумна играчка. Това показва, че хората четат проповедите му и се поучават от тях.

Той ви изпраща своите сърдечни поздравии, към които се присъединяват също Джеймс, Реджи и Мария, и като се надявам, че подаграта на чичо Сесил не го измъчва много, оставам, мила лелю, твоя любяща племенница.

Джейн Пърси

P.S. Моля да ми напишеш за джувките. Дженингс настоява, че са последна дума на модата.

Лорд Артър изглеждаше толкова сериозен и нещастен, след като прочете писмото, че херцогинята избухна в смях.

— Скъпи Артър! — възкликна тя. — За последен път ти показвам писмо от млада дама! Но какво мислиш за часовника? Според мен това е изумително изобретение и много бих искала да имам и аз такъв.

— Аз нямам високо мнение за тях — отвърна лорд Артър с тъжна усмивка, целуна майка си и излезе от стаята.

Щом се качи горе, той се хвърли на канапето и очите му се изпълниха със сълзи. Бе вложил цялото си старание, за да извърши

убийство, а претърпя неуспех и в двата случая, при това, без да има лична вина. Направи каквото беше по силите му, за да изпълни дълга си, но явно самата съдба го бе предала. Потискаше го мисълта за безполезността на добрите намерения и безсмислието на всякакви опити да бъдеш на висота. Дали няма да е по-добре изобщо да се откаже от женитбата? Сибил ще страда, това е вярно, ала страданието не би могло всъщност да навреди на една такава благородна натура като нейната. Колкото до него, какво значение имаше? Все някъде се води някаква война, в която един мъж да може да загине, а тъй като животът не му обещаваше удоволствия, то и смъртта не го плашеше. Нека съдбата се погрижи за неговата орис. Той няма да си помръдне пръста, за да ѝ помогне.

В седем и половина се облече и отиде в клуба. Там завари Сърбитън с компания от млади мъже и бе принуден да вечеря с тях. Баналните им разговори и плоските им шеги не му бяха интересни и веднага след кафето си тръгна, като си измисли някакъв ангажимент, за да може да се измъкне. На излизане от клуба портиерът му подаде някакво писмо. Беше от хер Винкелкопф: той го молеше да намине на другия ден и да види избухващия чадър, който се задействал при отварянето. Било последното изобретение в тази област, току-що получено от Женева. Лорд Артър накъса писмото на парченца. Беше решил да не предприема повече никакви опити. Тръгна бавно към Темза и цели часове седя край брега на реката. Луната надничаше като лъвско око през грива от белезникави облаци и безброй звезди изпъстриха хлътналия свод като златен пращец, посипан по виолетов купол. От време на време някой шлеп се плъзваше в буйния поток и отплаваше с течението, железопътните сигнали се сменяха от зелено на алено, докато влаковете с писък преминаваха моста. След известно време от високата кула на Уестминстър гръмко удари полунощ и нощта сякаш потреперваше при всеки удар. Сетне железопътните светлини изгаснаха, един самотен фенер остана да грее като самотен рубин върху гигантска мачта и шумът на големия град утихна.

В два часа той стана и тръгна към Блекфрайърс. Как нереално изглеждаше всичко! Също като в странен сън. Къщите на отсрещния бряг на реката бяха като изградени от тъма. Сякаш среброто и сянката бяха измайсторили света отново. Огромният купол на катедралата „Сейнт Пол“ изплава като мехур от здрачния въздух.

Като наближи Иглата на Клеопатра^[1], видя някаква фигура, надвесена над парапета на реката, а като наближи, човекът вдигна поглед към него и светлината на газения фенер освети лицето му.

Беше мистър Поджърс, хиромантът! Веднага позна пълното, отпуснато лице, очилата със златни рамки, болезнената бледа усмивка и чувствената уста.

Лорд Артър спря. Осени го чудесна идея и той се прокрадна зад гърба на хироманта. Миг след това го сграбчи за краката и го метна в Темза. Чу се груба ругатня, силен плясък и след това — тишина. Лорд Артър напрегнато се надвеси, ала от хироманта не се виждаше нищо, освен цилиндъра му, който танцуваше в огрения от луната водовъртеж. След малко и той потъна и от мистър Поджърс не остана ни следа. Изведнъж му се стори, че вижда как масивната недодялана фигура се опитва да се добере до стълбата недалеч от моста, и го обзе страшното чувство, че не е успял, но се оказа само отразена сянка и всичко изчезна, когато луната се подаде иззад облака. Най-сетне му се стори, че е изпълнил повелята на съдбата. Въздъхна дълбоко, с облекчение, и устните му изрекоха името на Сибил.

— Да не би да сте изпуснали нещо, сър? — внезапно произнесе някой зад гърба му.

Той се извърна и видя един полицай с фенер в ръка.

— Нищо важно, сержанте — отвърна лорд Артър усмихнат и махна на минаващия файтон, скочи вътре и нареди на кочияша да кара към площад Белгрейв.

През следващите няколко дни надеждата се редуваше с отчаянието. На моменти почти очакваше мистър Поджърс да влезе в стаята, а друг път чувстваше, че не е възможно съдбата да е тъй несправедлива към него. На два пъти ходи до жилището на хироманта на Уест Мун Стрийт, ала не намери сили да дръпне звънеца. Изгаряше от желание да научи истината и се боеше от нея.

Най-сетне я узна. Седеше в пушалнята на клуба си и пиеше чай, заслушан доста отегчено в разказа на Сърбитън за последните весели песни, изпълнявани в „Гейъти“, когато се появи келнерът с вечерните вестници. Той взе „Сейнт Джеймсис“ и го запрелиства безразлично, когато погледът му се спря на странно заглавие:

Пребледня от възбуда и зачете. Ето какво пишеше:

Вчера в седем часа сутринта реката изхвърли на брега на Гринидж, точно пред хотел „Шип“, тялото на видния хиромант мистър Септимъс Поджърс. Злощастният джентълмен изчезнал от няколко дни и хиромантските среди били силно обезпокоени. Предполага се, че се е самоубил поради моментно умопомрачение, причинено от претоварване с работа, и следователят стигна именно до такова заключение. Мистър Поджърс тъкмо бил завършил сложно изследване на тема „Човешката ръка“, което ще бъде публикувано в близко бъдеще и несъмнено ще бъде посрещнато с голям интерес. Покойният е бил на шейсет и пет години и както личи по всичко, няма близки роднини.

Лорд Артър изскочи от клуба с вестника в ръка за огромно изумление на портиера, който безуспешно се опита да го спре, и потегли незабавно за Парк Лейн. Сибил го съзря от прозореца си и нещо ѝ подсказа, че той носи добри новини. Изтича да го посрещне и щом видя лицето му, разбра, че всичко е наред.

— Скъпа моя Сибил! — извика лорд Артър. — Да се оженим още утре!

— Глупаво мое момче! Та нали още не сме поръчали сватбената торта! — засмя се през сълзи Сибил.

---

[1] Така се нарича обелискът от розов гранит, издигнат на брега на Темза през 1878 г. — Б.пр. ↑

6.

На венчавката, която се състоя след три седмици, катедралата „Сейнт Питър“ се препълни с изискани и елегантни люде. Венчавката бе отслужена по най-внушителен начин от настоятеля на Чичестър и всички бяха единодушни, че не са виждали по-красива двойка от младоженеца и булката. Те обаче бяха повече от красиви — бяха и щастливи. Лорд Артър не съжали нито за миг, че бе понесъл толкова страдания заради Сибил, докато тя от своя страна му даде всичко, което една жена може да дари на един мъж: преклонение, нежност и любов. Тяхната обич не бе погубена от действителността. Винаги щяха да се чувстват млади.

След няколко години, когато вече им се бяха родили две прелестни дечица, лейди Уиндърмиър ги навести в Олтън Прайъри — чудна старинна къща, сватбен подарък от херцога за неговия син; и един следобед, както си седеше в компанията на лейди Артър под една липа в градината и се любуваше на момченцето и момиченцето, които си играеха из розовата алея като палави слънчеви зайчета, тя изведнъж хвана ръката на домакинята и попита:

— Щастлива ли сте, Сибил?

— Скъпа лейди Уиндърмиър, разбира се, че съм щастлива. Вие не сте ли?

— Аз нямам време за щастие, Сибил. Винаги харесвам последния мъж, с когото съм се запознала, но обикновено хората ми омръзват веднага след като ги опозная.

— Нима вашите лъвове не ви задоволяват, лейди Уиндърмиър?

— Ах, скъпа, не! Лъвовете ги бива само за един сезон. Веднага щом им подстрижат гривите, те се превръщат в най-досадните същества. Освен това, ако се отнасяш добре с тях, те се държат отвратително. Спомняте ли си онзи ужасен мистър Поджърс? Оказа се един нахален шарлатанин. Аз, разбира се, нямах нищо против това и му прощавах дори когато ми искаше пари назаем, но не можех да

понеса и ухажването му. Той ме накара да намразя хиромантията. Сега съм се увлякла по телепатията. Тя е далеч по-забавна.

— В тази къща не бива да произнасяте нито дума против хиромантията, лейди Уиндърмиър. Това е единствената тема, по която Артър не дава да се изрече нищо лошо. Уверявам ви, че гледа на нея съвсем сериозно.

— Надявам се, Сибил, не искате да кажете, че вярва в хиромантията?

— Попитайте го сама, лейди Уиндърмиър. Ей го — идва насам.

Лорд Артър наистина се зададе откъм градината с огромен букет жълти рози в ръце, а двете деца припкаха около него.

— Лорд Артър!

— Да, лейди Уиндърмиър?

— Нали не вярвате в хиромантията?

— Разбира се, че вярвам — отговори усмихнато младият мъж.

— Но защо?

— Защото ѝ дължа цялото щастие в живота си — отвърна той тихо, като се отпусна в един плетен стол.

— Но, скъпи Артър, какво толкова ѝ дължите?

— Сибил — отвърна той и подаде букета рози на жена си, загледан във виолетовите ѝ очи.

— Що за глупост! — възкликна лейди Уиндърмиър. — През живота си не съм чувала подобна глупост!

КАНТЪРВИЛСКИЯТ ПРИЗРАК МАТЕРИАЛНО-ИДЕАЛИСТИЧЕН РАЗКАЗ

1.

Когато мистър Хайрам Б. Отис — американският пълномощен министър — купи ловното имение Кантървил, всички му заразправяха каква глупост е извършил, защото нямало никакво съмнение, че в имението витае призрак. Дори самият лорд Кантървил, човек с изтънчено чувство за чест, сметна за свой дълг да спомене този факт пред мистър Отис, когато уговаряха сделката.

— И ние се отказахме да живеем в имението — заяви лорд Кантървил, — откакто пралеля ми, вдовстващата херцогиня Болтън, припадна от ужас и никога вече не се съвзе напълно, след като две скелетни ръце легнали връз раменете ѝ, докато се преобличала за вечеря. Смятам се задължен да ви кажа, мистър Отис, че призракът е виждан от не един жив човек на моя род, та дори и от енорийския пастор, преподобния Огъстъс Дампийър, възпитаник на колежа „Кингс“ в Кеймбридж. След злощастното премеждие на херцогинята всички по-млади прислужници ни напуснаха, а лейди Кантървил често не мигваше по цели ноци поради загадъчните шумове, които долитаха нощем от коридора и библиотеката.

— Уважаеми лорде — отвърна министърът, — съгласен съм да включим призрака в оценката на мебелите. Произхождам от съвременна страна, където има всичко, каквото се купува с пари; а тъй като нашите пъргави младежи са хукнали да се забавляват из Стария свят и да отмъкват най-добрите ни актриси и примадони, уверен съм, че ако в Европа имаше един-едничък призрак, на бърза ръка би се озовал у нас в някой обществен музей или пътуващ цирк.

— За жалост привидението наистина съществува — възрази лорд Кантървил с усмивка, — но явно е устояло на уловките на нашите предприемчиви импресарии. То е известно вече цели три века, точно от 1584 година, и редовно се появява преди смъртта на някой член от нашия род.

— Същото прави и семейният лекар, лорд Кантървил. Но призраци все пак няма, сър, и смятам, че природните закони не ще

бъдат отменени заради хрумванията на английската аристокрация.

— Вие в Америка очевидно сте запазили природната си първичност — отвърна лорд Кантървил, който не проумя напълно последната забележка на мистър Отис, — а щом нямате нищо против един призрак в дома си, всичко е наред. Но не забравяйте, че съм ви предупредил.

Няколко седмици по-късно сделката беше сключена и в края на сезона министърът и неговото семейство се пренесоха в замъка Кантървил. Мисис Отис — която на младини, под името мис Лукриша Р. Тапан от Западна Петдесет и трета улица, се славела като една от красавиците на Ню Йорк — сега беше много хубава зряла жена с изразителни очи и прекрасен профил. Щом напуснат родната си страна, много американски дами усвояват поведението на хронично болни, като го смятат за един вид европейска изтънченост, ала мисис Отис не се поддаде на тази заблуда. Тя се радваше на великолепно здраве и неизчерпаема първична енергия. Всъщност в много отношения тя приличаше на същинска англичанка и се оказа чудесно потвърждение на факта, че в днешно време ние не се различаваме от американците по нищо, освен, то се знае, по езика. Най-големият ѝ син — кръстен от своите родители в изблик на патриотизъм Уошингтън, за което той дълбоко съжаляваше — беше русокос, хубав младеж, доказал своята годност за американска дипломатическа служба, като три поредни сезона бе начело на котилъона в нюпортското казино и се прослави дори в Лондон като отличен танцьор. Единствените му слабости бяха гардени и петлика и влечение към аристокрацията. Иначе се проявяваше като изключително разумен. Мис Вирджиния Е. Отис бе петнайсетгодишно девойче, кръшно и чаровно като сърничка, а големите ѝ сини очи изразяваха непринудена откровеност. Умееше да язди отлично и веднъж бе надбягала с понито си стария лорд Билтън на две обиколки около парка, като го изпревари с дължина и половина на коня точно пред статуята на Ахил, за огромна радост на младия Чешърски херцог, който мигновено ѝ направи предложение и още същата вечер бе изпратен обратно в Итън от своите настойници, целият облян в горчиви сълзи. След Вирджиния идваха близнаците, наричани обикновено „звезди и черти“, защото постоянно ги пердашеха с пръчка. Бяха чудесни момчета и — като изключим

достопочтения министър — единствените истински републиканци в семейството.

Тъй като имението Кантървил отстои на седем мили от Аскот — най-близката железопътна гара, мистър Отис бе телеграфирал да ги посрещнат с кола и всички те препуснаха към замъка в повишено настроение. Беше хубава юлска вечер и въздухът ухаеше нежно на бор. Сегиз-тогиз дочуваха някой горски гълъб, прехласнат в своето сладко гукане, или пък зърваха сред шумолящата папрат ръждивочервената гръд на фазан. Малки катерички ги гледаха втренчено от буквите клони, докато отминат, а зайците се стрелкаха с вирнати бели опашки през хрусталаци и мъхести бабуни. Но щом навлязоха в алеята към Кантървилския замък, небето изведнъж притъмня от облаци, страшно затишие сякаш скова природата, грамадно ято гарвани прелетя безшумно над главите им и преди да достигнат дома, закапа едър дъжд.

На стъпалата ги очакваше възрастна жена, докарана в черна копринена рокля, с бяло боне и бяла престилка. Представи се като мисис Ъмни, икономката, която — по настояване на лейди Кантървил — мисис Отис реши да задържи на досегашната ѝ служба. Тя правеше дълбок реверанс пред всеки, който слизаше от колата, и по някак старовремски, отживял начин изричаше приветствието:

— Бъдете добре дошли в имението Кантървил.

Те я последваха през красивата зала в стил Тюдор и влязоха в библиотеката — дълго ниско помещение, облицовано с черен дъб, в дъното, на което имаше голям прозорец със стъклопис. Там ги очакваше маса, сложена за следобедния чай, и след като свалиха връхните си дрехи, те насядаха и взеха да оглеждат обстановката, докато мисис Ъмни ги обслужваше.

Внезапно мисис Отис забеляза на пода пред камината тъмночервено петно и, без да се замисли какво би могло да представлява, каза на мисис Ъмни:

— Изглежда, тук нещо се е разляло.

— Да, госпожо — отвърна тихо старата икономка, — на това място се е проляла кръв.

— Ужасно! — извика мисис Отис. — Не мога да понасям кървави петна из салоните. Трябва незабавно да се изчисти.

Старата жена се усмихна и отговори със същия тих, тайнствен глас:

— Това е кръвта на лейди Елианор Кантървил, убита точно тук от собствения си съпруг, сър Саймън Кантървил, през 1575 година. Сър Саймън я надживял с девет години и починал внезапно, при много загадъчни обстоятелства. Трупът му изобщо не бил намерен, но грешният му дух витае из замъка до ден-днешен. Кървавото петно буди възхищение у туристи и други посетители и не може да се изчисти.

— Празни приказки! — възкликна Уошингтън Отис. — Първокласният препарат против петна и ненадминат чистител „Пинкъртън“ ще го премахне начаса!

И преди ужасената икономка да го възпре, той коленичи и бързо затърка пода с някаква черна пръчица, която приличаше на козметично мазило. След миг от кървавото петно не остана и помен.

— Знаех си, че „Пинкъртън“ ще го оправи! — извика той доволно и изгледа възторгнатите си близки, но едва изрекъл тези думи, и страховита мълния освети мрачната стая, оглушителна гръмотевица ги накара да скочат на крака, а мисис Ъмни припадна.

— Какъв отвратителен климат! — отбеляза спокойно американският министър, като палеше дългата си пура. — Очевидно старата родина е тъй пренаселена, че хубавото време не стига за всички. Винаги съм бил на мнение, че емиграцията е единственото спасение за Англия.

— Скъпи ми Хайрам — обади се мисис Отис, — какво ще правим с жена, която припада?

— Ще ѝ налагаме удръжки като за счупени вещи — отвърна министърът — и ще престане да припада.

Действително подир малко мисис Ъмни се свести. Но тя без съмнение изглеждаше дълбоко разстроена и строго предупреди мистър Отис да се пази, защото някакво нещастие щяло да сполети дома.

— Очите ми са виждали такива страхотии, сър — каза тя, — от които биха настръхнали косите на всеки християнин, и безброй ноци не съм могла да мигна от ужасите, дето стават тук.

Ала мистър Отис и съпругата му настойчиво увериха почтената душица, че не се боят от призраци, а след като призова благословията на провидението върху новите си господари и си направи устата за

повишение на заплатата, старата икономка потътри нозе към своята стая.

2.

Бурята вилня страшно през цялата нощ, но нищо особено не се случи. На следващата сутрин обаче, като слязоха за закуска, отново откриха на пода ужасното кърваво петно.

— Не вярвам вината да е в ненадминатия чистител „Пинкъртън“ — каза Уошингтън, — защото съм го изпробвал на какви ли не петна. Сигурно е привидението.

Той повторно изтърка петното, ала на другата заран то пак се появи. На третата също беше там, въпреки че вечерта мистър Отис лично заключи библиотеката и взе ключа със себе си, на горния етаж. Сега вече цялото семейство бе силно заинтригувано; мистър Отис взе да подозира, че се е отнесъл твърде догматично, отричайки съществуването на привидения, мисис Отис изяви намерение да стане член на Окултното дружество, а Уошингтън съчини дълго писмо до господата Майърс и Подмор^[1] по въпроса за „неизличимостта на кървавите петна от престъпен произход“. Тази нощ всички съмнения относно конкретното съществуване на призраци бяха разсеяни завинаги.

Денят премина, топъл и слънчев, а с настъпването на вечерната прохлада цялото семейство излезе на разходка. Върнаха се чак към девет и хапнаха леко. Изобщо не се отвори въпрос за привидения, тъй че дори не съществуваха онези основни предпоставки, които предразполагат към очакване и често предшестват възникването на окултни явления. Както по-късно научих от мистър Отис, засегнати били само въпроси, насъщни за обикновения разговор между културни американци от по-горните класи, като например несравнимото превъзходство на мис Фани Давънпорт над Сара Бернар като актриса; трудността да се намерят млада царица, питки от елда и царевично брашно дори и в най-изисканите английски магазини; значението на Бостън за развитието на световната духовност; предимствата на фургонната багажна система при пътешествия с влак; и благозвучието на нийоркския акцент в сравнение с провлачения лондонски говор. За

свръхестественото изобщо не станало дума, а за сър Саймън Кантървил дори и не намекнали.

В единайсет часа цялото семейство се оттегли по стаите си, а в единайсет и половина всички лампи угаснаха. Малко по-късно мистър Отис се събуди от странен шум пред спалнята си, в коридора. Звучеше като дрънчене на метал и приближаваше с всеки изминал миг. Мистър Отис веднага се надигна, драсна клечка кибрит и погледна часовника. Той сочеше точно един часа. Мистър Отис остана напълно спокоен и опипа пулса си, който никак не биеше трескаво. Особеният шум продължаваше, а освен него ясно се дочуха и стъпки. Той нахлузи чехлите си, извади от тоалетния несесер висок тесен флакон и отвори вратата. Точно срещу себе си видя под бледия светлик на луната старец с ужасяващ вид. Очите му се червенееха като разжарени въглени; дълга сива коса се спускаше до плещите на сплъстени кичури; одеждите му със старинна кройка бяха мръсни и дрипави, а на китките и глезените му висяха тежки вериги и ръждиви окови.

— Драги ми сър — рече мистър Отис, — настоятелно ви моля да смажете тези вериги и за целта ви препоръчвам смазочното масло „Изгряващо слънце“, производство на „Тамани“. Казват, че било напълно ефикасно още при еднократна употреба, а на етикета има изявления на някои наши много видни богослови, които удостоверяват същото. Оставям ви го тук, до свещниците, и при нужда с удоволствие ще ви доставя още.

След тези думи министърът на Съединените американски щати положи шишето върху една мраморна масичка, затвори вратата и си легна да спи.

За миг Кантървилският призрак замръзна на мястото си от разбираемо възмущение; сетне яростно запрати стъкленницата върху лъснатия под и хукна по коридора, като надаваше глухи стонове и излъчваше зловеща зелена светлина. Но тъкмо достигна най-горното стъпало на голямата дъбова стълба, когато внезапно се отвори една врата, изскочиха две дребни фигурки, облечени в бяло, и покрай главата му профуча голяма възглавница. Очевидно време за губене нямаше, та прибъгвайки до четвъртото измерение на пространството като към спасително средство, той се шмугна през ламперията и къщата притихна.

Когато се добра до малката тайна стаичка в лявото крило, призракът се облегна на един лунен лъч, за да си поеме дъх, и взе да обмисля своето положение. През цялата му блестяща и несмущавана кариера, продължила цели триста години, той ни веднъж не бе подлаган на толкова тежко оскърбление. Спомни си за вдовстващата херцогиня, която бе накарал да припадне от страх, както бе застанала пред огледалото, цялата в дантели и диаманти; за четирите прислужнички, получили пристъп на истерия само защото им се усмихна иззад завесите в една от спалните за гости; за енорийския свещеник, чиято свещ бе духнал, когато онзи излизаше в късна вечер от библиотеката, та оттогава стана постоянен пациент на сър Уилям Гъл^[2] заради тежкото си нервно разстройство; и за старата мадам дьо Тремуяк, която веднъж се събуди призори и видя как в креслото до камината седи скелет и чете, дневника ѝ, та цели шест седмици след това бе прикована на легло с мозъчно възпаление, а щом оздравя, се върна в лоното на църквата и сложи край на връзката си с прословутия безбожник мосю дьо Волтер. Припомни си оная страшна нощ, когато намериха коварния лорд Кантървил полузадушен в тоалетната му стая, с карта вале каро, заседнала дълбоко в гърлото, а преди да умре, той призна, че именно с тази карта е оскубал Чарлс Джеймс Фокс с петдесет хиляди лири в игралния дом Крокфърд, и се закле, че призракът го накарал да я глътне. Всичките му знаменити постижения възкръснаха в паметта му, като се почне от камериера, който се застреля в килера, защото съгледа как една зелена ръка чука на прозореца, и се стигне до красивата лейди Стътфийлд, принудена вечно да носи черна кадифена панделка около шията си, за да прикрива следата от пет пръста, дамгосана върху бялата ѝ кожа, докато най-сетне се удави в шарановото езеро в края на Кралската алея. С пламенното себелюбие на даровит артист той направи разбор на всички свои славни превъплъщения и горчиво се усмихна сам на себе си, когато се сети за последната си поява в ролята на „Рубен Рижия или удушението дете“, за дебюта си като „Гибийн Грозника — кръвопиецът от Бекслийското блато“, и за фурора, който произведе в една омайна юнска вечер, когато само си поигра на кегли със собствените си кости по затревения тенис корт. А след всичко това да дойдат някакви си жалки модерни американци, да му предлагат смазочно масло „Изгряващо слънце“ и да го замерят по главата с възглавници! Просто

непоносимо. Освен това, откакто свят светува, нито един призрак не е бил подлаган на подобно отношение. Ето защо той реши да си отмъсти и осъмна в поза на дълбок размисъл.

---

[1] Ф. Майърс (1843–1901) и Е. Подмор (1856–1910) — създатели на Дружество за психологически изследвания и автори на двутомния труд „Видения на живите“. — Б.пр. ↑

[2] Английски невропатолог и психиатър (1816–1890). — Б.пр. ↑

3.

На другата сутрин, когато семейство Отис се събра на закуска, надълго и нашироко бе обсъден въпросът за призрака. Министърът на Съединените щати естествено се почувства леко оскърбен, като разбра, че подаръкът му не е бил приет.

— Нямам никакво желание — каза той — да нанасям лични обиди на призрака, а като се има предвид колко дълго е живял тук, трябва да отбележа, че не е учтиво да бъде замерян по главата с възглавници. — (Напълно справедлива забележка, при която за жалост близнаците се заляха от смях.) — От друга страна — продължи министърът, — ако той наистина откаже да употребява смазочното масло „Изгряващо слънце“, ще трябва да му отнемем веригите. Иначе, при такъв шум пред спалните, не би било възможно да се спи.

До края на седмицата обаче нищо не смути спокойствието им и само постоянно подновяващото се кърваво петно на пода привличаше вниманието. Тази работа наистина изглеждаше странна, защото мистър Отис всяка вечер залостваше вратата, а прозорците се държаха плътно затворени. Хамелеоновият цвят на петното също даваше повод за разисквания. Някои сутрини то беше тъмночервено, после пък ставаше алено, сетне наситено пурпурно, а веднъж, като слязоха за семейната молитва съгласно скромния обред на Свободната американска реформирана епископална църква, то се оказа яркоизумрудено. Тези калейдоскопични промени, разбира се, много забавляваха компанията и по този въпрос всяка вечер се сключваха неограничени облози. Единствено малката Вирджиния не се присъединяваше към шегите; по някакви необясними причини тя всеки път изпадаше в дълбоко опечаление при вида на петното и едва не се разплака онази сутрин, когато го видя изумруденозелено.

За втори път призракът се появи през нощта в неделя. Малко след като си легнаха, внезапно ги стресна ужасен трясък в залата. Втурнаха се към долния етаж и видяха, че едни огромни рицарски доспехи са се откачили от стойката си и са паднали на плочника; в

креслото с високо облегалo седеше Кантървилският призрак и разтриваше коленете си, а лицето му изразяваше силно страдание. Близнаците носеха прашките си и веднага изстреляха две камъчета с онази точност на мерника, която се постига само след продължителни и прилежни упражнения върху учителя по писане, а министърът на Съединените щати насочи към него револвера си и го призова, съгласно калифорнийската етикеция, да вдигне ръце! Призракът скочи с див, яростен крясък, плъзна се между тях като мъгла и на минаване угаси свещта на Уошингтън Отис, та останаха в пълен мрак. Щом достигна най-горното стъпало на стълбата, той дойде на себе си и реши да избухне в своя знаменит демоничен смях. В немалко случаи този смях му беше вършил добра работа. Говореше се, че от него перуката на лорд Рейкър побеляла за една нощ и без съмнение по същата причина три от френските гувернантки на лейди Кантървил си подадоха оставката още преди да изтече пробният им месец. Затова той избухна в най-ужасяващия си смях, та сводестият таван отекна с многогласен тътен; но страшният екот едва отзвуча, и една врата се отвори, а от нея излезе мисис Отис, загърната в светлосин пенъоар.

— Боя се, че не сте добре — каза тя — и ви нося шишенце „Доктор Добелова тинктура“. Ако страдате от стомашно разстройство, ще се убедите какво чудесно лекарство е тя.

Призракът я изгледа свирепо и начаса започна своите приготовления, за да се превърне в голямо черно куче — постижение, което с право му бе донесло слава и на което семейният лекар открай време приписваше неизлечимото видиотвяване на почитаемия Томас Хортън, вуйчо на лорд Кантървил. Но звукът от приближаващи стъпки го накара да се разколебае в злоещото си намерение и той се задоволи само да излъчи бледо фосфорно сияние и се изпари с дълбок гробовен стон тъкмо когато близнаците застанаха до него.

Добрал се до своята стая, той просто рухна и се отдаде на необуздано раздражение. Простацината на близнаците и недодяланият материализъм на мисис Отис му се струваха крайно досадни, разбира се, но всъщност най-много го разстрои това, че се оказа безсилен да надене доспехите. До този миг се надяваше, че дори съвременни американци биха трепнали при вида на един призрак в доспехи — ако не заради друга, по-смислена причина, то поне от уважение към своя национален поет Лонгфелоу, с чиито изящни и

запленяващи стихове самият той някога убиваше дългите скучни часове, когато Кантървилови ходеха в Лондон. На всичкото отгоре те бяха неговите собствени доспехи. С тях бе пожънал голям успех на бойния турнир в Кенилуърт и не кой да е, а самата Кралица дева^[1] ги похвали с най-ласкави слова. А въпреки това, когато нахлузи огромната броня и стоманения шлем, тежестта им просто го повали и той се строполи на плочника, като натърти силно двете си колена и ожули кокалчетата на дясната си ръка.

След тази случка той няколко дни се чувстваше извънредно зле и почти не напускаше стаята си, освен за да поддържа в изправност кървавото петно. Но вследствие на добрите грижи, които положи за себе си, се съвзе и реши да направи трети опит да сплаши министъра и неговото семейство. Насрочи появата си за петък, 17 август, и прекара голяма част от деня да рови из гардероба си, като в края на краищата се спря на шапка с широка периферия и червено перо, погребална риза с волани на китките и врата и ръждясал кинжал. Привечер се надигна страшна дъждовна буря, а вятърът духаше толкова силно, че всички прозорци и врати в старата сграда хлопаха и тракаха. С една дума, времето беше точно по неговия вкус.

Възнамеряваше да действа по следния начин: ще се прокрадне до стаята на Уошингтън Отис, ще заломоти страшно, застанал до долния край на леглото му, а после ще се пониже три пъти през гръкляна под звуците на бавна музика. Имаше зъб на Уошингтън, защото много добре знаеше, че именно той има навика да премахва прословутото кантървилско кърваво петно с помощта на „ненадминатия“ чистител „Пинкъртън“. След като докара безразсъдния и дързък младеж до състояние на безумен ужас, призракът щеше да продължи към стаята, където спяха министърът на Съединените щати и неговата съпруга, да положи ледена, влажна ръка върху челото на мисис Отис, а в това време да нашепва в ухото на разтреперания ѝ съпруг зловещите тайни на гроба. Колкото до малката Вирджиния, той още не беше наясно със себе си. Тя нито веднъж не го бе обидила по какъвто и да било начин, а радваше душата с хубостта и добрината си. Няколко глухи стенания откъм дрешника, мислеше си той, ще са напълно достатъчни, или пък — ако не успееше да я събуди с тях — би могъл да задърпа юргана ѝ с трескаво сгърчени длани. Що се отнася до близнаците обаче, той имаше твърдото намерение да им даде добър урок. На първо място, то

се знае, трябваше да седне върху гърдите им, за да изпитат чувство на задух като в кошмарен сън. След това — понеже леглата им стояха доста близко едно до друго — той ще застане между тях във вид на зелен, леденостуден труп, докато двамата се вдървят от ужас, а най-сетне ще хвърли погребалната риза и ще запълзи из стаята с оголени бели кости и една-единствена въртяща се очна ябълка, в образа на „Даниел Дивака или скелетът на самоубиеца“ — роля, в която неведнъж бе произвеждал силно впечатление и която той поставяше наравно със знаменитото си превъплъщение в „Мартин Маниака или непроницаемата загадка“.

В десет и половина чу, че семейството отива да спи. Още известно време го смущаваха лудешките смехове на близнаците, които очевидно — с лекомисленото безгрижие на всички ученици — се забавляваха, преди да си легнат, но в единайсет и четвърт всичко утихна и щом удари полунощ, той се понесе. Бухали връхлитаха върху прозорците, гарвани грачеха от старото тисово дърво и вятърът бродеше около къщата с жаловити вопли, подобно на залутана душа; но Отисови спяха, без да подозират на какво са обречени, и над шума от дъжда и бурята призракът чуваше равномерното хъркане на министъра на Съединените щати. Той се измъкна из ламперията тихомълком, със зловеща усмивка на жестоките си сбръчкани устни, а луната скри лице в един облак, когато призракът се прокрадна край прозореца на еркера, където неговият личен герб и този на убитата му съпруга бяха изписани с небесносини и златисти багри. Плъзгаше се към целта си като злокобна сянка и самата тъмнина сякаш го обгръщаше в ненавист, докато я пресичаше. По едно време му се стори, че чува вик, и замря на място; но се оказа само кучешки лай откъм Червения чифлик и той продължи нататък, като брътвеше странни проклетия от шестнайсети век и току размахваше ръждивия кинжал в среднощния мрак. Най-сетне достигна ъгъла на коридора, който водеше към стаята на злощастния Уошингтън. Там се спря за миг, а вятърът развя дългите му сиви кичури и усука в нелепи и фантастични дипли неописуемо страшния му мъртвешки покров. После часовникът удари дванайсет и той реши, че времето му е настъпило. Изкиска се наум и зави зад ъгъла; но едва пристъпил, се отдръпна със сърцераздирателен вопъл на ужас и закри пребелялото си лице с дългите костеливи длани. Точно пред него стоеше страховито

привидение, неподвижно като истукан и чудовищно като присъница на умопобъркан — с плешива и лъскава глава; с кръгло, тлъсто и бяло лице; а чертите му изглеждаха сгърчени от зловец смях във вечна грозна усмивка. От очите му струяха два лъча алена светлина, устата представляваше огнена паст, а някакъв гнусен плащ, подобен на неговия собствен, обгръщаше исполинското чудовище с безмълвни белоснежни преспи. На гърдите му висеше табела и на нея се открояваше чудновато писание със старинни букви, навярно някакво свидетелство на позора, грамота за пагубни грехове или страшна летопис на престъпления, а в дясната си ръка то държеше вдигната нависоко къса извита сабя от блестяща стомана.

Тъй като никога дотогава не бе виждал привидение, призракът естествено се уплаши страшно и — след още един бегъл поглед към кошмарния фантом — побягна обратно към стаята си, препъвайки се в дългата погребална риза, докато летеше по коридора, а накрая изтърва ръждясалия кинжал в ботушите на министъра, където на сутринта го намери камериерът.

Добрал се до уединението на своите покои, той се тръшна върху тясното сламено ложе и скри глава под завивките. Ала подир известно време отколешният храбър кантървилски дух се надигна в него и той реши, щом се съмне, да отиде и поговори с другия призрак. Ето защо точно когато зората посребряваше хълмовете, той се запъти обратно към мястото, където очите му по-рано бяха съгледали зловеция фантом, мислейки си, че в края на краищата два призрака са по-силни от един и че с помощта на своя нов събрат би могъл да излезе наглава с близнаците, без да се излага на опасност.

Ала когато се озова там, пред взора му се разкри страшна гледка. Явно нещо бе сполетяло привидението, защото светлината в хлътналите очи бе съвсем угаснала, блестящата сабя бе паднала от ръцете му и то се подпираше на стената в немощна, страдалческа стойка. Призракът се втурна напред и го обгърна с ръце, но за негов ужас в същия миг главата на провидението падна и се търкулна на пода, тялото съвсем се отпусна и той забеляза, че притиска в обятията си бяла бархетна завеса за легло, а в краката му лежах метла с дълга дръжка, кухненски нож и голяма издълбана ряпа! Без да проумява това чудновато превъплъщение, той трескаво грабна табелката и в дрезгавата светлина на утрото прочете следните страховити слова:

Това е призрак отисов, единственият оригиналният таласъм.

Пазете се от имитации, всички останали са фалшификации.

Изведнъж истината проблесна в съзнанието му. Бяха го измамили, подвели и надхитрили! Старият кантървилски поглед заискри в очите му; той скръцна с беззъби челюсти и — като вдигна високо над главата си съсухрените си ръце — се закле с образния език на едновременната школа, че щом повторно прозвучи веселата тръба на Шантклер^[2], кърваво ще почне дело и Убийството ще да е вредом.

Едва изрекъл тази страшна клетва, и от керемидения покрив на далечна къща изкукурига петел. Призракът избухна в продължителен, глух, горчив смях и зачака. Чака час... два... три — но по някаква необяснима причина петелът не пропя втори път. Към седем и половина приближаването на слугините най-сетне го застави да се откаже от злокобното бдение и той закрачи към стаята си, потънал в размисъл за своите напразни надежди и осуетени намерения. Там почерпи справки от няколко старинни рицарски книги, на които извънредно много държеше, и установи, че във всички случаи, когато е била прилагана тази клетва, Шантклер неизменно е кукуригал повторно.

— Дано жестока гибел постигне тая коварна птица — процеди той. — Помня времето, когато пронизал бих гръкляна ѝ с якото си копие, за да я накарам да ми кукурига, пък ако ще да е в предсмъртния ѝ час!

После се излегна в един удобен оловен ковчег и остана там до вечерта.

---

[1] Прозвище на английската кралица Елизабет I (1533–1603). — Б.пр. ↑

[2] Наименование на петела в средновековния френски алегоричен епос „Роман за Рьонар“, където героите са животни. — Б.пр. ↑

4.

На следващия ден призракт се чувстваше много отпаднал и изтощен. Страшните вълнения през последните четири седмици започваха да му се отразяват. Нервите му бяха напълно разстроени и той се стряскаше при най-малкия шум. Пет дни остана да пази стаята и накрая реши да се откаже от оная игра с кървавото петно на пода в библиотеката. Щом като Отисови не го искаха, те очевидно не го и заслужаваха. Явно бяха хора на ниско, материалистическо равнище на битието, неспособни да оценят символичната стойност на някои сетивни феномени. Разбира се, въпросът със свръхестествените видения и образуването на астрални тела бе съвсем отделна работа и изобщо не зависеше от него. Тържествено му беше вменено в дълг да се появява в коридора веднъж седмично, а всяка първа и трета сряда от месеца да изломотва нещо през големия прозорец на еркера и той не виждаше как би могъл да се измъкне от тези си обязанности, без да се опозори. Не можеше да отрече, че животът му е бил изпълнен със злини, но затова пък се отнасяше извънредно съвестно към всичко свръхестествено. И така, през следващите три съботни нощи той бродеше из коридора както обикновено, между полунощ и три часа, вземайки всички възможни предпазни мерки, за да не бъде ни чул, ни видян. Сваляше ботушите си, стъпваше колкото се може по-леко върху старите, проядени от червеи дъски, загръщаше се в широк плащ от черно кадифе и не пропускаше да смаже веригите си с маслото „Изгряващо слънце“. Длъжен съм да отбележа, че му струва доста усилия, докато си наложи да се примири с последния защитен способ. Ала една вечер, докато семейството вечеряше, той се вмъкна в спалнята на мистър Отис и задигна шишето. Отпърво се чувстваше малко унижен, но по-късно благодарумието надделя и той прие, че изобретението има добри страни и до известна степен облекчава задачата му.

Ала въпреки всичко не го оставяха на мира. Постоянно опъваха през коридора въжета, които го спъваха в мрака; а веднъж, издокаран

за ролята на „Черният Айзък или ловецът от Хоглийския лес“, той падна твърде злополучно, понеже стъпи върху мазната пързалка, която близнаците си бяха направили от вратата на салона с гоблените до горния край на дъбовата стълба. Това оскърбление така го вбеси, че той реши да предприеме последен опит да опази достойнството си и се врече още през следващата нощ да посети нахалните млади възпитаници на Итън в своя знаменит образ „Дръзкият Рупърт или безглавият граф“.

Не беше се появявал в тази премяна повече от седемдесет години — по-точно, откакто така изплаши с нея хубавата лейди Барбара Модис, щото тя ненадейно развали годежа си с дядото на настоящия лорд Кантървил и забягна в Гретна Грийн с красавеца Джек Касълтън, заявявайки, че за нищо на света не би склонила да се омъжи за член на семейство, което търпи такъв отвратителен призрак да се разхожда напред-назад по терасата във вечерния здрач. По-късно клетият Джек бе застрелян при дуел от лорд Кантървил, на Уондзуъртските ливади, а лейди Барбара умря от мъка в Тънбридж Уелс още преди да е изтекла годината; та във всяко отношение работата излезе много успешна. Но този „костюм“, ако може да се употреби такъв театрален израз във връзка с едно от най-великите тайнства на свръхестественния или — нека използвам по-научен термин — на извънестественния свят, се натъкмяваше много трудно и затова той загуби цели три часа за своите приготовления.

Най-сетне всичко бе готово и призракът огледа външността си с радостно удивление. Високите кожени ботуши за езда, които бяха част от облеклото, се оказаха големички и той успя да намери само единия от двата дълги пищова, но, общо взето, остана доволен и в един и четвърт се измъкна през ламперията и тръгна на пръсти по коридора.

Когато стигна до стаята на близнаците, която — би трябвало да спомена — наричаха Синята спалня заради цвета на завесите, завари вратата леко откряната. Тъй като искаше появата му да направи впечатление, той я отвори със замах и в същия миг някакъв тежък съд, пълен с вода, се изля отгоре му, измокри го до кости и мина само на два инча от лявото му рамо. Същевременно откъм голямото балдахинено легло долетяха сподавени смехове. Всичко това нанесе такъв шок на нервната му система, че призракът хукна обратно към стаята си колкото му държаха краката, а на другия ден остана на легло

със силна простуда. Единственото, което донейде го утешаваше в цялата тази история, бе фактът, че не бе взел и главата си, защото ако я носеше, последиците можеха да се окажат много тежки.

Той вече изостави всяка надежда да уплаши някога недодяланото американско семейство и обикновено се задоволяваше да броди из коридорите по плъстени чехли, с дебел червен шал около врата, защото се боеше от течения, и с малък арбалет — в случай, че го нападнат близнаците.

Съкрушителният удар, който му бе нанесен, дойде на 19-и септември. В тази нощ той реши да слезе в обширното преддверие, убеден, че там поне ще остане необезпокоен, и се забавляваше с язвителни забележки по адрес на големите фотографии, дело на ателие „Сарони“, с образите на министъра на Съединените щати и неговата съпруга, които сега заемаха местата на кантървилските семейни портрети. Облеклото му — скромно, но спретнато — се състоеше от дълга погребална риза, нашарена с гробищна пръст, жълта ленена ивица пристягаше челюстта му, а освен това носеше малък фенер и гробарска лопата. Това означаваше, че се е натъкмил за образа на „Джонас Безгробни или крадецът на трупове от Чъртси Бари“, едно от най-забележителните му изпълнения, което семейство Кантървил имаше причина да помни, защото именно то бе станало повод за свадата със съседа им, лорд Ръфърд.

Часът приближаваше два и четвърт след полунощ и — доколкото той можа да установи — никой не помръдваше. Ала когато се запъти бавно към библиотеката, за да провери дали са останали някакви следи от кървавото петно, внезапно от един тъмен ъгъл към него се втурнаха две фигури, дивашки размахаха ръце над главите си и изкрещяха в ухото му:

— БАУ!

Обзет от паника, която при тези обстоятелства беше напълно естествена, той побягна към стълбището, но видя, че там го чака Уошингтън Отис с големия градински маркуч; обкръжен от своите врагове и едва ли не притиснат до стената, призракт изчезна в голямата желязна печка — за негово щастие незапалена — и трябваше да се прибере през кюнците и комините, та пристигна в стаята си в ужасно състояние: мръсен, раздърпан и отчаян.

След тази случка повече не го видяха в нощен поход. Близнаците няколкократно залягаха да го издебнат и всяка вечер посипваха коридорите с орехови черупки, за голямо възмущение на своите родители и на прислугата, но без да постигнат успех. Призракът очевидно бе тъй дълбоко оскърбен, че не желаше да се появи. Ето защо мистър Отис отново се залови със своя велик труд върху историята на Демократическата партия, с който се занимаваше вече няколко години; мисис Отис уреди чудесна градинска вечеря с миди, за чудо и приказ на цялото графство; момчетата се отдадоха на лакрос, юкър, покер и други американски народни игри; а Вирджиния яздеше своето пони по алеите, придружавана от младия Чешърски херцог, който дойде да прекара последната седмица от ваканцията в имението Кантървил. Всички единодушно смятаха, че призракът си е отишъл, и мистър Отис дори изрази това в писмо до лорд Кантървил, а той в отговор сподели голямото си задоволство от новината и изпрати искрени поздравления по този случай на достопочтената съпруга на министъра.

Ала Отисови се мамеха, защото призракът все още витаеше в замъка и — макар че сега беше почти недъгав — нямаше никакво намерение да сложи край на цялата работа, особено след като узна, че между гостите е и младият Чешърски херцог, чийто праичичо, лорд Франсис Стилтън, веднъж се обзаложи на сто гвинеи с полковник Карбъри, че ще играе барбут с Кантървилския призрак, а на другата сутрин го намериха проснат на пода в игралния салон в безнадеждно парализично състояние и макар да доживя до дълбока старост, никога вече не можа да каже друго освен „дюшеш“. Историята се разчу навремето, въпреки че от уважение към достойнството на двете семейства естествено се положиха големи старания да бъде потулена; а пълно описание на всички обстоятелства, свързани с нея, може да се намери в третия том от „Спомените на принц-регента и неговите приятели“ с автор лорд Татъл. Затова призракът много държеше да покаже, че не е загубил влияние над семейство Стилтън, с които освен това го свързваше далечно родство, тъй като негова първа братовчедка бе омъжена en secondes nocces^[1] за благородния рицар Бълкли, от когото — както всеки знае — произхождат по права линия Чешърските херцози. И така, той взе необходимите мерки, за да се яви пред малкия обожател на Вирджиния в своето прославно възплъщение „Монахът-

вамфир или безкръвният бенедиктинец“ — тъй страхотно постижение, че когато старата лейди Стартъп го видя в злокобната нощ срещу новата 1764 година, тя взе да надава пронизителни писъци, завършили с остра апоплексия, и почина подир три дни, след като обезнаследи Кантървилони, най-близките си роднини, и остави всичките си пари на своя аптекар в Лондон. Но в последния миг ужасът от близнаците го възпря да напусне стаята си и малкият херцог спа спокойно под големия, великолепно украсен балдахин в кралската спалня и сънува Вирджиния.

---

[1] За брак: повторно (фр.). — Б.пр. ↑

5.

Няколко дни по-късно Вирджиния и нейният къдрокос кавалер отидоха да яздят из Броклийските ливади, където — провирайки се през един жив плет — тя така лошо скъса костюма си, че щом се завърнаха вкъщи, реши да се качи по задната стълба, за да не я видят. Като минаваше тичешком покрай салона с гоблените, стори ѝ се, че съзира някого през откренатата врата и — припознала се в камериерката на майка си, която понякога сядаше там със своята работа, — надникна вътре, за да я помоли да закърпи костюма ѝ. Но за нейна изненада там се намираше самият Кантървилски призрак! Той беше до прозореца и наблюдаваше как отроненото злато на пожълтелите дървета лети из въздуха и как червените листа се носят в лудешки танц по дългата главна алея. Подпираше глава на ръката си и цялата му стойка издаваше крайно униние. Изглеждаше толкова сломен и съсипан, че малката Вирджиния, която в първия миг помисли да побегне и да се заключи в стаята си, бе обзета от състрадание и реши да се опита да го утеши. Стъпките ѝ бяха тъй леки, а неговата печал — тъй дълбока, че той не усети присъствието ѝ, докато тя не проговори.

— Много ми е мъчно са вас — рече тя, — но утре братята ми ще се върнат в Итън и сетне, ако се държите прилично, никой няма да ви огорчава.

— Що за нелепост да очаквате от мен прилично държане — възрази той, като се обърна изненадан и загледа хубавото девойче, осмелило се да го заприказва. — Що за нелепост! Аз трябва да дрънча с веригите си, да стена през ключалките и да бродя нощем из къщата, ако за това намекувате. То е единственото ми основание да съществувам.

— Това не е никакво основание да съществувате, а знаете добре, че сте били много лош. Мисис Ъмни ни разказа още първия ден, когато пристигнахме, че сте убили жена си.

— Е, да, признавам — отвърна призракът заядливо, — но това си беше чисто семеен въпрос и не засяга никого, освен мен.

— Лошо нещо е да убиеш някого — пророни Вирджиния, която понякога възприемаше благовидната пуританска тържественост, наследена от някой пралядо от Нова Англия.

— Ах, как мразя евтината строгост на отвлечени нравоучения! Жена ми беше много грозна, никога не колосваше както трябва воланите на ризите ми и изобщо не умееше да готви. Ето, веднъж ударих един сръндак в Хоглийския лес — превъзходно младо животно, — а знаете ли как го поднесе тя на трапезата? Но това сега няма значение, защото отдавна е минало, а според мен не беше особено хубаво от страна на братята й да ме уморят от глад, въпреки че аз действително я убих.

— Да ви уморят от глад? О, господин призрак, искам да кажа, сър Саймън, гладен ли сте? В чантата си имам един сандвич. Искате ли го?

— Не, благодаря, сега вече нищо не ям; но все пак — твърде мило от ваша страна; вие изобщо сте далеч по-добра от останалите членове на вашето ужасно, нагло, просташко и непочтено семейство.

— Стига! — възкликна Вирджиния и тропна с крак. — Вие сте нагъл и ужасен, и простак, а като става дума за непочтеност, прекрасно знаете, че изпокрадохте боите от кутията ми, докато се мъчехте да поддържате онова жалко кърваво петно в библиотеката. Първо взехте всичките ми червени, включително алената, и вече не можех да рисувам залези, после взехте изумруденозелената и хромовожълтата и най-сетне не ми остана нищо, освен синя „индиго“ и китайска бяла, та ми беше по силите да правя само лунни пейзажи, а те винаги действат потискащо, като ги гледаш, и съвсем не са лесни за рисуване. Никога не ви издадох, макар че бях много огорчена, и изобщо това беше просто смешно: та кой е чувал някога за зелена кръв?

— Но кажете ми — промълви призракът доста умърлушено, — какво можех да сторя? В днешни дни да се намери истинска кръв е трудна работа, а тъй като брат ви сложи началото с онзи „ненадминат чистител“, не виждах причина защо пък аз да не взема вашите бои. Що се отнася до цвета, той открай време е въпрос на вкус: семейство Кантървил например има синя кръв, и то най-синята в цяла Англия; но зная, че вие, американците, никак не държите на подобни неща.

— Какво ли знаете вие изобщо! Най-добре ще е да емигрирате и да разширите кръгозора си. Баща ми с най-голямо удоволствие ще ви издейства безплатно пътуване и макар че сте спиритическо явление, а всички спиртни изделия се облагат с високо мито, няма да имате затруднения с митницата, защото всички служители там са демократи. Озовете ли се веднъж в Ню Йорк, положително ще пожънете голям успех. Познавам сума хора, които биха дали сто хиляди долара, за да си имат дядо, и много повече, за да имат семеен призрак.

— Не вярвам Америка да ми допадне.

— Сигурно защото си нямаме развалини и чудатости — подхвърли Вирджиния язвително.

— Развалини! Чудатости! — възкликна призракът. — Затова пък си имате морски флот и обноси.

— Приятна вечер! Отивам при татко и ще го помоля да издейства на близнаците една седмица допълнителна ваканция.

— Моля ви, не си тръгвайте, мис Вирджиния! — извика той, — толкова съм самотен и нещастен и просто не знам какво да сторя. Искам да заспя, а не мога.

— Що за глупост! Трябва просто да си легнете и да духнете свещта. Понякога е много трудно да останеш буден, особено в църква, но със заспиването няма никакви мъчнотии. Дори бебетата знаят как се прави, а те не са особено умни.

— Не съм спал вече триста години — въздъхна той тъжно и хубавите очи на Вирджиния се разшириха от смайване, — цели триста години не съм спал и съм тъй уморен.

Вирджиния стана съвсем сериозна и устничките ѝ затрептяха като листенца на роза. Тя пристъпи към него, коленичи до стола и се взря в старото повехнало лице.

— Бедничкият призрак — промълви тя, — нямаш ли си място, където да спиш?

— Далече, отвъд боровите гори — отвърна той с тих, замечтан глас, — има малка градина. Там тревата расте висока и гъста; там цъфтят белите звезди на татула; там славеят пее по цели нощи. Цели нощи пее той, хладната бистра луна гледа отгоре, а тисовото дърво простира исполинските си ръце над спящите.

— Говориш за Градината на Смъртта — прошепна тя.

— Да, Смъртта! Колко ли е красива Смъртта! Да лежиш в меката кафява пръст, над главата ти да се полюшват тревите и да се вслушваш в тишината. Да няма нито вчера, нито утре. Да забравиш времето, да простиш на живота, да почиваш в мир. Ти можеш да ми помогнеш. Ти можеш да ми отвориш дверите на Дома на Смъртта, защото Обичта е винаги с теб, а Обичта е по-силна от Смъртта.

Вирджиния сякаш зъзнеше, студена тръпка премина по тялото ѝ, а в стаята за няколко мига се възцари тишина. Имаше чувството, че сънува страшен сън.

После призракът отново заговори и гласът му прозвуча като въздишка на вятъра:

— Чела ли си старото предсказание на прозореца в библиотеката?

— О, често! — възкликна девойката и вдигна глава. — Зная го наизуст. Изписано е със старинни, черни букви и трудно се чете. Има само шест стиха:

*Изтръгне ли девойката добра
молтва от устата на греха,
бадемът ялов ако плод даде
и сълзи ако рони малкото дете,
тогаз домът ще се е умирал —
в покой тогава ще е Кантървил.*

— Но не разбирам какво означава.

— Означава — изрече той тъжно, — че ти трябва да плачеш вместо мен за греховете ми, защото аз нямам сълзи, и да се молиш заедно с мен за греховете ми, защото нямам вяра, и тогава — ако винаги си била добра и кротка — Ангелът на Смъртта ще се смили над мен. Ти ще видиш страшни образи в мрака, а зли гласове ще шептят в ушите ти, но те няма да ти сторят зло, защото пред чистотата на едно дете са безпомощни силите на Ада.

Вирджиния не отговори и призракът закърши ръце в пълно отчаяние, докато се вираше в склонената ѝ златиста главица. Изведнъж тя се изправи, много бледа и със странен блясък в очите.

— Не ме е страх — каза тя твърдо — и ще помоля Ангела да се смили над теб.

Той скочи от стола с тих радостен вик, хвана ръката ѝ, наведе се със старовремска изисканост и я целуна. Пръстите му бяха студени като лед, а устните му пареха като огън, но Вирджиния не трепна, когато той я поведе през помръкналата стая. По избелелите зелени гоблени имаше извезани малки ловци. Те надуха тръбите си, украсени с пискюли, и размахаха мъничките си ръце, призовавайки я да се върне.

— Върни се, малка Вирджиния — завикаха те, — върни се!

Ала призрактъ стисна по-здраво ръката ѝ, а тя замижа, за да не ги вижда. Отвратителни животни с гущерови опашки и изцъклени очи ѝ намигаха откъм ваяната рамка на камината и нашепваха:

— Пази се, малка Вирджиния! Пази се! Може би никога вече няма да те видим.

Но призрактъ се понесе още по-бързо и Вирджиния не ги послуша. Когато стигнаха в дъното на салона, той спря и промърмори някакви слова, които тя не можа да разбере. Тогава отвори широко очи и видя как стената бавно се стопи като мъгла, а пред нея зина черна бездна. Леден вятър задуха около тях и тя усети, че нещо задърпа роклята ѝ.

— Бързо, бързо — викна призрактъ, — иначе ще бъде късно!

В следващия миг ламперията се затвори зад тях и салонът с гоблените опустя.

6.

Около десет минути по-късно гонгът извести следобедния чай, но Вирджиния не слезе и мисис Отис изпрати един лакей да ѝ съобщи. Подир малко той се върна и каза, че никъде не успял да намери мис Вирджиния. Тъй като тя имаше навика всеки подиробед да ходи в градината, за да набере цветя за вечерната трапеза, мисис Отис отначало не се разтревожи, но когато удари шест часът и Вирджиния все още не се появяваше, истински се притесни и проводи момчетата да я подирят, а тя и мистър Отис претърсиха всяка стая в зданието. В шест и половина момчетата си дойдоха и заявиха, че никъде не могли да открият и следа от сестра си. Всички изпаднаха в дълбока тревога и се чудеха какво да сторят, но тогава мистър Отис внезапно си спомни, че преди няколко дни бе разрешил на група цигани да стануват в парка. Ето защо веднага потегли към Блэкфел Холоу, където знаеше, че са се настанили, придружен от големия си син и двама прислужници. Малкият Чешърски херцог, обезумял от безпокойство, настойчиво му се молеше да го вземе със себе си, но мистър Отис отказа, защото се опасяваше, че работата би могла да стигне до бой.

Когато се озова на въпросното място, той установи, че циганите ги няма и очевидно са потеглили съвсем набързо, тъй като огънят още гореше, а в тревата лежаха няколко чинии. Натовари Уошингтън и двамата слуги да претърсят околността, а сам той хукна към дома си и разпрати телеграми до всички полицейски инспектори в графството, с които им възлагаше да търсят едно малко момиче, отвлечено от скитници или цигани. После нареди да му доведат коня и след като настоя съпругата му и трите момчета да вечерят, пое с един прислужник по пътя за Аскот. Още не беше изминал и две мили, когато чу, че някой препуска подире му, обърна се и видя малкия херцог, който го настигаше на своето пони, със силно зачервено лице и без шапка.

— Много съжалявам, мистър Отис — задъхано каза момчето, — но не мога да вечерям, докато Вирджиния не се намери. Моля, не ми се

сърдете. Ако бяхте ни разрешили да се сгодим миналата година, цялата тази беда не би ни сполетяла. Няма да ме върнете, нали? Невъзможно ми е да си тръгна! Не искам да си тръгна!

Министърът не успя да се въздържи и се усмихна на хубавия млад нехранимайко, пък и беше твърде трогнат от неговата привързаност към Вирджиния, та навеждайки се от коня, го потупа благосклонно по рамото и рече:

— Добре, Сесил, щом не искаш да се върнеш, не остава друго, освен да дойдеш с мен, но в Аскот трябва да ти купя шапка.

— Уф, каква шапка! Искам Вирджиния! — извика малкият херцог с усмивка и двамата продължиха в галоп към железопътната гара.

Там мистър Отис запита началника дали на перона е виждано лице, отговарящо на описанието на Вирджиния, но не научи нищо ново за нея. Началникът обаче телеграфира в едната и в другата посока на линията и го увери, че ще установят строг надзор. След като купи на малкия херцог шапка от един търговец на платнени изделия, който тъкмо спускаше кепенците, мистър Отис пое към Бексли — село, отстоящо на около четири мили, за което му казаха, че било известно свърталище на цигани, понеже край него имало обширна мера. Там разбудиха местния полицай, но не получиха от него никакви сведения, и след като обиколиха целия участък надлъж и шир, насочиха конете към дома и пристигнаха в имението около единайсет часа, смъртно уморени и почти отчаяни. Уошингтън и близнаците ги чакаха в къщичката на пазача до портала, с фенери, защото главната алея тънеше в мрак. От Вирджиния нямало и помен. Циганите били настигнати из ливадите край Броксли, но тя не била с тях, а те обяснили внезапното си тръгване с това, че объркали датата на Чортънския панаир, и потеглили презглава от страх да не закъснеят. Дори доста се обезпокоили, като чули за изчезването на Вирджиния, понеже се чувствали твърде признателни към мистър Отис, загдето им разрешил да стануват в парка, та четирима от тях останали, за да помогнат при издирването. Претърсили с куки шарановото езеро, обходили всяко кътче на имението, но без никакъв резултат.

Изглеждаше очевидно, че тази нощ поне няма да видят Вирджиния, та мистър Отис и момчетата поеха към дома в потиснато настроение, последвани от слугата и двата коня и понито. В залата ги

посрещнаха изплашени лакеи, на канапето в библиотеката лежеше клетата мисис Отис, не на себе си от ужас и тревога, а старата икономка разтриваше челото ѝ с одеколон. Мистър Отис незабавно заяви, че тя трябва да хапне нещо, и разпореди да донесат вечеря за всички. Трапезата беше много печална, защото почти никой не продумваше, и дори близнаците изглеждаха потресени и сломени, тъй като много обичаха сестра си.

Въпреки горещите молби на младия херцог, щом привършиха, мистър Отис нареди на всички да си легнат, като добави, че засега не може да се направи нищо повече и че идната сутрин ще телеграфира на Скотланд Ярд да изпратят незабавно няколко детективи. Тъкмо напускаха трапезарията, когато камбаната на часовниковата кула взе да бие полунощ и с отзвучаването на последния удар те чува някакъв трясък и внезапен остър вик; страшен гръм разтърси къщата, наоколо се разнесе неземна музика, навръх стълбата със силен шум се отмести една дъска от ламперията и на площадката — бяла-пребеляла, с малко ковчеже в ръка, пристъпи Вирджиния.

В миг всички изтичаха при нея. Мисис Отис горещо я запрегръща, херцогът я обсипа с бурни целувки, а близнаците изпълниха около групата дивашки боен танц.

— Боже мой, дете! Къде беше досега? — каза мистър Отис доста ядосано, тъй като мислеше, че си е позволила някоя глупава дяволия. — Със Сесил обиколихме на кон цялата местност, за да те търсим, а майка ти се изплаши до смърт. Да не си посмяла друг път да правиш такива шеги.

— Само на призрака! Само на призрака! — ревнаха близнаците и се запремятаха.

— Мила моя рожбо, благодаря на Бога, че се намери! Никога вече не се отдалечавай от мен — шепнеше мисис Отис, целуваше треперещото дете и приглаждаше разбърканите му златисти коси.

— Татко — изрече Вирджиния сдържано, — бях с призрака. Той е мъртъв и искам всички да дойдете да го видите. Вършил е много злини, но искрено се разкая за всичко и преди да умре, ми даде тази кутия с красиви накити.

Нейните близки я зяпнаха, онемели от почуда, но тя остана сериозна и спокойна; сетне се обърна и ги поведе през пролуката в ламперията по тесен таен коридор, а Уошингтън ги последва със

запалена свещ, която грабна от масата. Най-подир стигнаха пред тежка дъбова врата, обкована с ръждясали гвоздеи. Когато Вирджиния я докосна, тя се отвори на тежките си панти и те се озоваха в тясна, ниска стая със сводест таван и един-единствен малък прозорец с решетка. В стената имаше зазидана огромна желязна халка, а за нея бе прикован с верига източен скелет, проснат с целия си ръст на каменния под, сякаш се мъчеше да докосне с дългите си безплътни пръсти старинния дървен поднос и делвата, поставени така, че за мъничко не смогваше да ги достигне. В делвата някога навярно бе имало вода, защото отвътре тя беше покрита със зелена плесен. На подноса нямаше нищо, освен купчинка прах. Вирджиния коленичи до скелета, склучи ръчици и започна тихо да се моли, а останалите съзерцаваха изумени ужасната трагедия, чиято тайна сега се разкриваше пред тях.

— Я погледнете! — внезапно се провикна един от близнаците, който надничаше през прозореца, за да разбере в кое крило на сградата се намира стаичката. — Погледнете, старото бадемово дърво е цъфнало, на лунната светлина съвсем ясно виждам листенцата!

— Бог му е простил — промълви Вирджиния тържествено и се изправи, а лицето ѝ се озари от прекрасно сияние.

— Какъв ангел си ти! — възкликна младият херцог, прегърна я и я целуна.

7.

Четири дни след тези необикновени събития, към единайсет часа вечерта, от имението Кантървил потегли погребално шествие. Катафалката теглеха осем черни коня, всеки с голям сноп от веещи се щраусови пера на главата, а върху оловния ковчег бе разстлан разкошен пурпурен покров, върху който със златна сърма бе извезан семейният герб на Кантървилови. Покрай катафалката и каляските вървяха слуги със запалени факли, та цялото шествие имаше извънредно внушителен вид. Главният опечален, лорд Кантървил, пристигнал специално от Уелс, за да присъства на погребението, седеше в първата каляска заедно с малката Вирджиния. След тях се возеха министърът на Съединените щати и съпругата му, после Уошингтън и трите момчета, а в последната каляска седеше мисис Ъмни. Всички бяха единомдушни, че — тъй като призракът я е плашил цели петдесет и няколко години от живота ѝ — тя има право да го изпрати. В ъгъла на гробището, точно под старото тисово дърво, беше изкопан дълбок гроб и преподобният Огъстъс Дампиър отслужи заупокоя по най-тържествен начин. След обреда, по стар обичай, спазван от рода Кантървил, слугите угасиха факлите и докато спускаха ковчега в земята, Вирджиния пристъпи напред и положи върху него голям кръст, изплетен от бели и розови бадемкови цветове. Тъкмо тогава луната се подаде иззад един облак и заля малкото гробище с безмълвната си сребриста светлина, а в далечен храсталак пропя славей. Вирджиния си спомни как призракът описваше Градината на Смъртта, очите ѝ се замъглиха от сълзи и тя почти не продума през целия обратен път към дома.

На другата сутрин, преди лорд Кантървил да замине за Лондон, мистър Отис проведе с него разговор по повод на скъпоценностите, които призракът бе дал на Вирджиния. Те се оказаха просто великолепни — особено една огърлица с рубини в старинен венециански обков, която наистина представляваше прекрасен образец за златарството от шестнайсети век, — и притежаваха такава висока

стойност, че мистър Отис много се колебаеше дали да позволи на дъщеря си да ги приеме.

— Драги лорде — каза той, — известно ми е, че в страната ви непрехвърляемото право на владение се прилага еднакво за накити и за поземлен имот, и ми е напълно ясно, че тези накити са — или би трябвало да бъдат наследство на вашето семейство. Ето защо ви моля да ги отнесете със себе си в Лондон и просто да ги смятате за част от имуществото си, която ви е била възстановена при известни необичайни обстоятелства. Колкото до дъщеря ми, тя е още дете и за моя радост засега слабо се интересува от подобни атрибути на безсмислен лукс. Освен това бях уведомен от мисис Отис — която, мога да твърдя, е нелош познавач на изкуствата, защото като девойка е имала преимуществото да прекара няколко зимни сезона в Бостън, — че тия украшения имат голяма парична стойност и ако се обявят за продан, биха достигнали висока цена. При това положение, лорд Кантървил, вярвам, че ще разберете до каква степен ми е невъзможно да допусна те да останат притежание на член от моето семейство; и най-искрено ви казвам, колкото и да изглеждат подходящи или необходими за достойнството на британската аристокрация подобни суетни дрънкулки и залъгалки, те биха били съвсем не на място сред хора, възпитани в строгите и според мен безсмъртни принципи на републиканска скромност. Нека все пак добавя, че Вирджиния много държи да ѝ позволите да запази кутийката като спомен от вашия злочест, но блуден праотец. Тъй като кутийката е много стара и поради това — доста повредена, вярвам, че ще намерите за уместно да удовлетворите молбата ѝ. Що се отнася до мен, признавам, доста съм изненадан, че мое дете проявява влечение към средновековието в каквато и да било форма, и си го обяснявам само с едно: Вирджиния се роди във ваше лондонско предградие наскоро след като мисис Отис се завърна от пътешествие до Атина.

Лорд Кантървил изслуша съсредоточено словото на достопочтения министър, като сегиз-тогиз подръпваше сивия си мустак, за да прикрие някоя неволна усмивка, а когато мистър Отис замлъкна, той сърдечно стисна ръката му и рече:

— Драги господине, вашата очарователна дъщеря направи изключително голяма услуга на злочестния ми прародител сър Саймън; аз и моето семейство сме ѝ много задължени за нейната

удивителна храброст и решителност. Скъпоценностите безспорно са нейни и, Бога ми, ако бих проявил безсърдечието да ѝ ги отнема, до две седмици зловният старец би се вдигнал от гроба, за да превърне живота ми в ад. Колкото до това дали те са наследство, ще ви кажа, че нищо не е наследство, щом не е споменато в завещание или друг законен документ, а досега съществуването на тези скъпоценности беше напълно неизвестно. Уверявам ви, че нямам повече права върху тях от вашия камериер, а когато мис Вирджиния порасне, без съмнение ще бъде твърде доволна да притежава и носи красиви накити. Освен това вие забравяте, мистър Отис, че включихте призрака в оценката на покъщината и следователно всичко, което е принадлежало на призрака, е преминало във ваше владение, защото — каквато и дейност да е развивал сър Саймън нощем по коридора — от гледна точка на закона той е бил покойник и вие придобивате неговото имущество чрез покупка.

Мистър Отис доста се опечали от отказа на лорд Кантървил и го помоли да преосмисли решението си, но добродушният благородник остана твърд и накрая склони министъра да позволи на дъщеря си да задържи подаръка от призрака; и когато през пролетта на 1890 година младата Чешърска херцогиня по случай сватбата си бе представена на кралицата при сутрешния дворецов прием, нейните накити предизвикаха всеобщо възхищение. Защото Вирджиния наистина получи благородническа коронка — наградата за всички добри американски момиченца, и се омъжи за своя обожател от детските години веднага, щом той навърши пълнолетие. Двата бяха така очарователни и тъй силно се обичаха, че всички посрещнаха брака им възторжено, с изключение на маркиза Дъмбълтън, която дълго се бе мъчила да сватоса херцога за една от седемте си неомъжени дъщери, давайки за целта не по-малко от три разсипнически вечери, и — колкото и странно да звучи — на самия мистър Отис. Той много обичаше младия херцог като човек, но на теория възразяваше против титлите, а освен това, както сам се изразяваше: „изпитвам известни опасения да не би сред досадните влияния на една охолна аристокрация да бъдат забравени верните принципи на републиканската скромност.“ Ала възраженията му бяха направени на пух и прах и смятам, че докато пристъпваше по пътеката към олтара на църквата „Сейнт Джордж“ на Хановерския площад, хванал подръка

дъщеря си, нашир и дълж из цяла Англия не би се намерил по-горд мъж от него.

След медения месец херцогът и херцогинята отпътуваха за имението Кантървил и щом пристигнаха, още идния ден подир обяд, се разходиха до самотното гробище край боровата гора. Надписът върху надгробната плоча на сър Саймън отпървом бе създал на всички големи главоболия, но най-сетне решиха на нея да се издълбаят само инициалите на стария господин и стиховете от прозореца в библиотеката. Херцогинята бе донесла няколко прелестни рози, които пръсна върху сетната му обител, и след като постояха там известно време, те бавно поеха към рухналия олтар на едновременшната църква. Там херцогинята приседна върху една паднала колона, докато съпругът ѝ, легнал в тревата, пушеше цигара и гледаше красивите ѝ очи. Неочаквано той захвърли цигарата, хвана я за ръката и ѝ рече:

— Вирджиния, една жена не бива да има тайни от съпруга си.

— Но, мили Сесил! Аз нямам тайни от теб.

— Как да нямаш — отвърна той с усмивка, — никога не си ми казвала какво ти се случило, докато стоя затворена с призрака.

— Не съм го казвала никому, Сесил — продума Вирджиния замислено.

— Това зная, но на мен би могла да кажеш.

— Моля те, не ме питай, Сесил, не мога да ти кажа. Бедният сър Саймън! На него дължа толкова много. Не се смей, Сесил, наистина е така. Той ми даде да проумея какво е Животът, какво означава Смъртта и защо Обичта е по-силна от двете.

Херцогът се изправи и влюбено целуна своята съпруга.

— Задръж си тайната, но ми остави сърцето си — прошепна той.

— То винаги е било твое, Сесил.

— А някой ден ще я разкриеш на нашите деца, нали?

Вирджиния поруменя.

СФИНКС БЕЗ ЗАГАДКА

ЕСКИЗ

Един следобед седях с чаша вермут в ръката на терасата пред „Кафе дьо ла Пе“, загледан във великолепието и мизерията на парижкия живот, удивлявах се на странната панорама от гордост и нищета, която се разкриваше пред погледа ми, когато изведнъж чух името си. Обърнах се и видях лорд Мърчисън. Не бяхме се виждали от студентските години в колежа преди близо десетилетие, така че се зарадвах да го срещна отново и ние сърдечно се ръкувахме. В Оксфорд бяхме големи приятели. Много го харесвах — беше хубав, духовит и безкрайно почтен. Често казвахме, че ако се отучи да говори винаги истината, от него ще излезе прекрасен човек, но струва ми се, че му се възхищавахме още повече именно заради неговата прямота. Видя ми се силно променен. Имаше угрижен и озадачен вид, сякаш го измъчваха някакви съмнения. Реших, че е изключено да е заразен от доста модния напоследък скептицизъм, тъй като Мърчисън бе заклет консерватор и вярваше в Стария завет също тъй безусловно, както и в Камарата на лордовете. Затова си помислих, че причината е някоя жена, и го попитах дали не се е задомил.

— Не разбирам достатъчно жените — отвърна ми той.

— Скъпи ми Джералд, жените са, за да ги обичаме, а не да ги разбираме.

— Не мога да обичам, ако нямам доверие — рече той.

— Струва ми се, че криеш някаква тайна, Джералд! — възкликнах аз. — Разкажи ми всичко.

— Хайде да се повозим — предложи той. — Тук е прекалено оживено. Не, не искам жълт файтон, какъв да е друг цвят — да, тъмнозелен например може.

Няколко минути по-късно вече се носехме в тръс по булеварда в посока към Мадлената.

— Къде отиваме? — попитах аз.

— О, където искаш — в ресторанта на Булонския лес. Ще обядваме там и ще ми разкажеш всичко за себе си.

— Преди това искам ти да ми разкажеш за себе си. Разкрий ми тайната си.

Той измъкна от джоба си малко марокеново калъфче със сребърна закопчалка и ми го подаде. Отворих го. Вътре имаше снимка на жена. Беше висока, стройна и живописна по един особен начин, с големи замечтани очи и свободно пусната коса. Заприлича ми на ясновидка. Беше загърната в скъпи кожи.

— Какво ще кажеш за това лице? — попита той. — Вдъхва ли ти доверие?

Внимателно го разгледах. Стори ми се, че беше лице на човек, който крие някаква тайна, но не можех да определя дали тайната бе добра или лоша. Красотата му беше изваяна от множество загадки — може да се каже, че красотата на това лице бе по-скоро психологическа, отколкото пластична, а леката усмивка, която блуждаеше на устните, бе твърде тънка, за да се нарече мила.

— Е? — нетърпеливо възкликна той. — Какво ще кажеш?

— Джоконда в самурени кожи — отвърнах аз. — Разкажи ми всичко за нея.

— Не сега — след като се наобядваме — отговори ми той и смени темата на разговора.

Когато келнерът донесе кафето и цигарите, аз напомних на Джералд за обещанието му. Той стана от стола си, разходи се три пъти напред-назад из салона, отпусна се в едно кресло и ми разправи следната история:

— Една вечер към пет часа се разхождах по Бонд Стрийт. Бяха се натрупали страшно много файтони и движението беше почти замряло. Близо до тротоара бе спрял лек закрит файтон, който по една или друга причина привлече вниманието ми. Като минах покрай него, отвътре ме погледна лицето, което ти показах днес следобед. Направи ми изключително силно впечатление. Цяла нощ не ми излезе от ума, а също и през следващия ден. Започнах да шаря напред-назад по тази проклетата улица, да се взирам във всеки файтон и да чакам появата на онзи, жълтия. Ала не открих прекрасната си непозната и накрая взех да си мисля, че просто съм я сънувал. След няколко седмици бях поканен на вечеря у мадам дьо Растай. Вечерята беше за осем часа, ала в осем и

половина все още чакахме в гостната. Най-сетне прислужникът разтвори вратата и оповести появата на лейди Олрой. Беше същата жена, която бях търсил. Влезе много бавно, като лунен лъч в сива дантела, и за голямо мое учудване бях помолен да ѝ предложи ръката си и да я придружа до масата. След като се настанихме, аз споменах най-невинно: „Струва ми се, че ви зърнах преди известно време на Бонд Стрийт, лейди Олрой.“ Тя силно преbledня и ми прошепна тихо: „Моля ви, не говорете толкова високо. Може да ви чуят.“ Почувствах се ужасно, задето бях започнал тъй зле, и доста лекомислено захванах разговор за френски пиеси. Тя отговаряше едносрично, с един и същ музикален глас, и имах чувството, че се бои да не би някой да ни подслушва. Аз се влюбих страстно и безразсъдно, а неуловимата атмосфера на тайнственост, която я обвиваше, разпали още повече любопитството ми. Когато си тръгваше малко след вечерята, попитах я дали ще мога да я навестя.

Тя се поколеба за миг, огледа се да види няма ли някой наблизко и чак тогава отвърна: „Да, утре в пет без четвърт.“ Помолих мадам дьо Растай да ми разкаже за нея, ала единственото, което научих, бе, че е вдовица, с прекрасна къща на Парк Лейн, и тъй като един досадник с научни наклонности взе да ни просвещава на тема вдовиците, прокарвайки идеята, че в брака оцеляват най-здравите, аз станах и се прибрах у дома.

На другия ден бях на Парк Лейн точно на минутата, ала икономът ме осведоми, че лейди Олрой току-що била излязла. Отидох в клуба много нещастен и силно озадачен и след дълги размишления ѝ написах писмо с молбата да ми позволи да опитам късмета си някой друг следобед. Няколко дни нямах отговор, но най-сетне получих кратка бележка, че в събота в четири часа ще си бъде у дома, а отдолу имаше следният невероятен послепис:

Моля Ви, не ми пишете повече на този адрес. Ще Ви обясня, когато се видим.

В събота тя ме прие и беше изключително мила, ала като си тръгнах, че помоли, ако ми се наложи пак да ѝ пиша, да адресирам писмото си до мисис Нокс, до поискване, библиотека Уитикър, Грийн

Стрийт. „Има причини — поясни, — поради които не мога да получавам писма в дома си.“

През целия сезон се виждахме доста често, ала атмосферата на тайнственост не я напусна нито за миг. Понякога си мислех, че е във властта на някой мъж, но имаше тъй недостъпен вид, че не можех да го повярвам. Беше ми безкрайно трудно да стигна до някакъв извод, защото приличаше на онези странни кристали, които виждаме в музеите — в един момент са бистри, а в следващия се замъгляват. Най-сетне се реших да я помоля да ми стане жена: до гуша ми беше дошла тази безкрайна прикритост, която тя налагаше на всичките ми посещения и на малкото писма, които ѝ изпращах. Писах ѝ до библиотеката с молба да се срещнем следващия понеделник в шест часа. Бдх направо заплепен от нея — въпреки тайнствеността, както си мислех тогава, а всъщност поради нея, както ми става ясно сега. Не, аз обичах самата жена. Тайнствеността ме тревожеше, влудяваше ме. Защо ѝ трябваше на съдбата да ме накара да я проследя?

— Значи все пак си открил тайната? — възкликнах аз.

— Боя се, че да. Съди сам. Когато дойде понеделникът, отидох да обядвам у чичо си и някъде към четири часа се озовах на Марълъбън Роуд. Нали знаеш, че чичо ми живее около Риджънт Парк. Искях да се добера до Пикадили и затова тръгнах по най-краткия път през множество мизерни улички. Внезапно съзрях пред себе си лейди Олрой, увита във воали и забързана. Като стигна последната къща на улицата, тя се изкачи по стълбата, извади ключ и влезе вътре. „Ето я тайната!“ — казах си аз и избързах след нея да разгледам къщата. Приличаше ми на онези, които се дават под наем. На стъпалото пред входа намерих носната ѝ кърпичка, която тя бе изпуснала. Вдигнах я и я прибрах в джоба си. Сетне се замислих какво да сторя. Стигнах до извода, че нямам никакво право да я шпионирам, и продължих към клуба си. В шест часа отидох у тях. Беше се излегнала на един диван по домашна роба от сребриста материя, закопчана с някакви особени лунни камъни, каквито тя постоянно носеше. Изглеждаше направо възхитително. „Толкова ми е приятно да ви видя — каза тя. — Днес не съм излизала от къщи.“ Изгледах я изумен, извадих кърпичката от джоба си и я подадох. „Днес следобед изтървахте това на Къмнър Стрийт, лейди Олрой“ — отвърнах ѝ аз много спокойно. Тя се взря в мен ужасена, ала не направи никакъв опит да вземе кърпичката.

„Какво правехте там?“ — продължих аз. „А вие с какво право ме разпитвате?“ — „С правото на мъж, който ви обича — отговорих. — Дойдох да ви помоля да ми станете жена.“ Тя зарови лице в ръцете си и горчиво зарида. „Дължна сте да ми кажете!“ — възкликнах аз. Тя стана, погледна ме право в очите и прошепна: „Лорд Мърчисън, нямам какво да ви кажа!“ — „Отишли сте там на среща с някого! — извиках. — И това е вашата тайна!“ Тя пребледня като смъртник и промълви: „С никого не съм се срещала.“ — „Защо не ми кажете истината?“ — възкликнах. „Казах ви я“ — отвърна ми тя.

Бях луд, обезумял, не знам какво съм й наговорил, но бяха ужасни неща. Най-сетне изскочих от къщата. На другия ден получих от нея писмо, но го върнах обратно, без да го отворя, и заминах с Алън Корвил за Норвегия. Върнах се месец по-късно и първото нещо, което видях, бе съобщението в „Морнинг поуст“ за смъртта на лейди Олрой. Настинала по време на представление в операта и след пет дни починала от възпаление на белите дробове. Затворих се вкъщи и отказах да се виждам с когото и да било. Толкова много я обичах и тъй безумно! Боже мой! Как обичах тази жена!

— Отиде ли на онази улица, в къщата? — попитах аз.

— Да — отговори той. — Един ден отидох отново на Къмнър Стрийт. Не можех да се стърпя. Разяждаха ме съмнения. Почуках на вратата и ми отвори жена с почтен вид. Попитах я дали има свободни стаи. „Стаите уж са наети, господине — отвърна ми тя, — но дамата не се е вестявала вече три месеца и тъй като наемът не е платен, можете да ги вземете.“ — „Тази ли е дамата?“ — попитах аз и й показах снимката. „Тя е, няма грешка! Кога ще се върне, сър?“ — „Дамата почина“ — рекох аз. „Ах, сър, дано грешите! Тя беше най-добрата ми наемателка. Плащаше ми по три гвинеи на седмица само за да поседи от време на време в гостните ми.“ — „Срещаше ли се с някого?“ — попитах. Ала жената ме увери, че с никого не се срещала, винаги идвала сама, с никого не се виждала. „И какво е правела тук, по дяволите!“ — извиках аз. „Просто си седеше в гостната, сър, четеше книги, понякога пиеше чай“ — отвърна жената. Не знаех какво да кажа, така че й бутнах в ръката една лира и си тръгнах. Вярваш ли, че ми е казала истината?

— Вярвам.

— Тогава защо е ходела там лейди Олрой?

— Скъпи ми Джералд — отговорих аз. — Лейди Олрой просто е имала мания за тайнственост. Наела е тези стаи единствено за да си достави удоволствието да ходи там със спусната воалетка и да си въобразява, че е голяма героиня. Тайнствеността страстно я е привличала, но тя самата е била само един сфинкс без загадка.

— Наистина ли мислиш така?

— Убеден съм.

Той извади марокеновия калъф, отвори го и погледна снимката.

— Дали? — попита след дълго мълчание.

МИЛИОНЕРЪТ МОДЕЛ В ЗНАК НА ВЪЗХИЩЕНИЕ

Ако не си богат, няма смисъл да бъдеш обаятелен. Романтичната любов е привилегия на богатите, а не призвание на безработните. Бедните трябва да са практични и прозаични. Постоянният доход е за предпочитане пред обаянието. Хюи Ърскин така и не проумя тези големи истини на съвременния живот. Горкият Хюи! Трябва да признаем, че в интелектуално отношение той не беше нещо особено. В живота си не бе произнесъл нищо изключително или поне злонамерено. Но затова пък беше забележително хубав, с пухкава кестенява коса, с ясно очертан профил и сиви очи. Мъжете го харесваха не по-малко от жените и той беше овладял всичко, освен печеленето на пари. Баща му му бе завещал кавалерийската си сабя и „История на Пиренейската война“ в петнайсет тома. Първата Хюи окачи над огледалото си, втората нареди на една полица между „Справочникът на Ръф“ и списанията „Бейли“ и заживя от двестата лири годишно, които му отпускаше една негова леля. Беше опитал всичко. Шест месеца работи на борсата, но каква работа можеше да има една пеперуда сред волове мечки? Малко по-дълго време се подвизава като търговец на чай, ала скоро му омръзнаха и черният, и китайският. Сетне опита да продава сухо шерИ. И това не му допадна: шерито се оказа прекалено сухо. И накрая стана едно нищо, един приятен и некадърен младеж с безупречен профил и никаква професия.

На всичкото отгоре беше и влюбен. Момичето, което обичаше, се казваше Лора Мъртън, дъщеря на полковник в оставка, изгубил в Индия и настроението, и доброто си храносмилане и неуспял повече да си ги възвърне. Лора обожаваше Хюи, а той бе готов да целува и връзките на обувките ѝ. Бяха най-красивата двойка в цял Лондон и взети заедно, нямаха ни едно пени. Полковникът се бе привързал силно към Хюи, но не искаше и да чуе за годеж.

— Елате пак, момчето ми, когато се сдобиете с десет хиляди лири, и тогава ще видим какво можем да направим — казваше му той и

в такива дни Хюи беше мрачен и трябваше да ходи при Лора да го утешава.

Една сутрин, на път за Холанд Парк, където живееха Мъртънови, Хюи се отби при добрия си приятел Алън Тревър. Тревър беше художник. Всъщност малцина са онези, които успяват в днешно време да се спасят от тази съдба. Но беше, освен това и артистична натура, а те са голяма рядкост. На вид беше особен, малко грубоват, целият в лунички и с рошава рижа брада. Ала вземеше ли четката в ръка, преобразяваше се в голям майстор и картините му бяха много търсени. Трябва да признаем, че отначало Хюи го привлече само с личното си обаяние.

— Художникът — често казваше той — трябва да се познава единствено с глупави и красиви хора — те ти доставят естетическа наслада, като ги гледаш, и умствена отмора, като ги слушаш. Мъжете контета и сладките женички управляват света или поне е редно да го управляват.

Ала след като опозна Хюи по-добре, той го обикна още повече заради ведрия му бодър дух и великодушния му лекомислен характер, така че му позволи постоянен достъп до ателието си.

Когато Хюи пристигна, Тревър нанасяше последните щрихи върху великолепен портрет в цял ръст на някакъв просяк. Самият просяк позираше в ъгъла на ателието върху повдигнат подиум. Беше съсухрен старец с лице като сбръчкан пергамент и с рядко злочест израз. Раменете му бяха покрити с грубо наметало, цялото изпокъсано и кърпено; дебелите му обувки бяха също целите в кръпки, с едната ръка се подпираше на груба тояжка, а с другата протягаше за милостиня опърпаната си шапка.

— Що за изумителен човек! — прошепна Хюи, след като се ръкува с приятеля си.

— Изумителен модел ли, казвате? — повтори Тревър високо. — Съгласен съм. Такива просяци не се срещат под път и над път. Истинска находка, скъпи, втори Веласкес! Господи! Каква гравюра би направил от него Рембранд!

— Горкичкият! — продължи Хюи. — Колко жалък изглежда. Но вие, художниците, сигурно смятате, че е направо щастливец с това лице.

— Така е — съгласи се Тревър. — Да не би да искате просякът да сияе от радост?

— Колко получава един модел за позирането си? — интересува се Хюи, след като се намести удобно на канапето.

— Един шилинг на час.

— А вие, Алън, колко ще вземете за картината си?

— О, за тази най-малко две хиляди!

— Лири?

— Гвинеи. На художници, поети и лекари винаги се плаща в гвинеи.

— А според мен моделът трябва да получи някакъв процент от тази сума — засмя се Хюи. — Той се труди не по-малко от вас!

— Глупости, глупости! Я погледнете само какво усилие ми струва полагането на боите, да не говорим, дето по цял ден вися прав пред статива. Лесно ви е на вас, Хюи, да приказвате, ала ви уверявам, че има моменти, когато изкуството почти се издига до висотата на физическия труд. Но стига приказки, много съм зает. Изпушете една цигара и мълчете.

След малко прислужникът влезе и съобщи на Тревър, че е пристигнал майсторът на рамки и желае да разговаря с него.

— Не си отивайте, Хюи — заръча му Тревър, преди да излезе. — Скоро се връщам.

Старият просяк се възползва от отсъствието на Тревър, за да си почине за кратко на една дървена скамейка зад него. Имаше такъв жалък и нещастен вид, че Хюи го съжали от все сърце и бръкна в джоба си да види с какви пари разполага. Имаше само една златна лира и няколко медни монети. „На горкото старче тази лира ще му свърши повече работа, отколкото на мен — каза си той, — макар че това означава да ходя само пеша цели две седмици.“ И прекоси стаята и пусна златната лира в ръката на просяка.

Старецът се стъписа, после по напуканите му устни пробягна лека усмивка.

— Благодаря ви, сър, благодаря ви.

В този момент Тревър се върна и Хюи си взе довиждане с него, леко смутен от постъпката си. Целия ден прекара с Лора, която го сгълча за неразумния му жест, и накрая се прибра пеша у дома си.

Същата нощ към единайсет часа се разходи до клуб „Палитра“, където намери Тревър да седи сам в пушалнята и да пие бяло рейнско вино с газирана вода.

— Е, Алън, завършихте ли най-сетне портрета? — попита той, като палеше цигара.

— Да, и дори го сложих в рамка, момчето ми! — отвърна Тревър. — А впрочем пожънали сте голям успех. Моят старец — моделът — е силно заинтригуван от вас. Наложите ми се да му разкажа всичко, което знам за вас — кой сте, къде живеете, какви са доходите ви, перспективите ви...

— Скъпи ми Алън! — възкликна Хюи. — Като се прибера у дома, сигурно ще го заваря да чака на прага. Но вие, разбира се, се шегувате. Горкият човек! Де да можех да му помогна с нещо! Смятам, че е ужасно да има тъй нещастни хора! Вкъщи имам купища стари дрехи — мислите ли, че би приел да му дам някои? Неговите парцали всеки миг ще се разпаднат на гърба му.

— Но той изглежда великолепно в тях! — възрази Тревър. — За нищо на света не бих го нарисувал с фрак. Онова, което вие наричате парцали, за мен е романтика! Онова, което за вас е нищета, за мен е живописна гледка. Но въпреки всичко ще му предам предложението ви.

— Слушайте, Алън — каза Хюи напълно сериозно. — Вие, художниците, сте безсърдечен народ.

— Сърцето на художника е неговото въображение — отвърна Тревър. — Освен това нашата работа е да пресъздадем света такъв, какъвто го виждаме, а не да го направим какъвто ни се иска да бъде. *А часан son metier.*^[1] А сега ми кажете как е Лора. Старият модел много се интересува от нея.

— Нима сте му говорили и за нея! — възмути се Хюи.

— Разбира се. Той вече знае всичко за непреклонния полковник, прелестната Лора и десетте хиляди лири.

— Разказали сте на този стар просяк за личните ми дела? — извика Хюи, зачервен и силно разгневен.

— Скъпо мое момче — усмихна се Тревър. — Този стар просяк, както го нарекохте, е един от най-големите богаташи в Европа. Утре може да купи цял Лондон, без да накърни особено сметката в банката

си. Има къщи във всички столици, храни се в златни съдове и ако пожелае, може да попречи на Русия да влезе във войната.

— Какво искате да кажете, по дяволите! — възкликна Хюи.

— Това, което казах. Старецът, когото видяхте днес в ателието ми, е барон Хаусберг. Той е голям мой приятел, купува всичките ми картини и така нататък, а преди месец ми поръча да го рисувам като просяк. *Que, voulez-vous? La fantaisie d'un millionnaire!*^[2] И трябва да призная, че изглеждаше несравним в старите си парцали, или по-скоро в моите парцали — купих ги в Испания.

— Барон Хаусберг! — извика Хюи. — Боже мой! А аз му пъгнах златна лира в ръката!

И той се отпусна в едно кресло — олицетворение на самото изумление.

— Дали сте му златна лира! — И Тревър избухна в смях. — Момчето ми, няма да видите повече парите си! *Son affaire c'est l'argent des autres.*^[3]

— Мисля, че можехте да ме предупредите, Тревър, а не да ме оставяте да се правя на глупак.

— Първо на първо, Хюи — отговори Тревър, — и през ум не ми е минавало, че ще започнете тъй безразсъдно да раздавате милостиня. Разбирам да бяхте целунали някое хубавичко момиче, което ми позира, но да дадете цяла лира на един грозен модел — е, не, за Бога! Освен това, в интерес на истината, днес не приемах никого и когато вие пристигнахте, не бях сигурен дали Хаусберг би искал да му споменавам името. Нали знаете, че не беше облечен официално.

— За какъв ли тъпак ме е взел! — огорчи се Хюи.

— Нищо подобно. След като си отидохте, той беше във великолепно настроение. Непрекъснато се кикотеше и потриваше сбръчканите си ръце. Аз така и не разбрах защо толкова се интересуваше от вас и ме разпитваше за всичко, но сега вече ми е ясно. Той ще вложи златната ви лира на ваше име, ще ви изплаща лихви на всеки шест месеца и ще има какво да разказва след вечеря.

— Никак не ми върви — изръмжа Хюи. — Най-добре ще направя да отида да си легна. И моля ви, Алън, не разправяйте на никого за случилото се. Няма да посмея да се покажа на Ротън Роу^[4].

— Глупости! Случката показва филантропичния ви дух в най-благоприятна светлина, Хюи. Не бягайте, а запалете още една цигара и

можете да ми говорите за Лора до насита.

Ала Хюи отказа да остане и се прибра у дома си потиснат, а Алън Тревър продължи да се залива от смях.

На другата сутрин, докато закусваше, слугата му донесе визитна картичка, на която пишеше: Monsieur Gustave Naudin, de la part de M. le baron Hausberg.^[5]

— Сигурно ще иска да се извиня — промърмори си Хюи и каза на прислужника да покани посетителя.

В стаята влезе възрастен господин с очила в златни рамки и побеляла коса и каза с лек френски акцент:

— Предполагам, че имам честта да говоря с мосю Ърскин?

Хюи се поклони.

— Идвам от името на барон Хаусберг — продължи човекът. Баронът...

— Моля ви, сър, да му предадете най-искрените ми извинения — измънка със запъване Хюи.

— Баронът — усмихна се старият господин — ми поръча да ви дам това писмо.

И му подаде запечатан плик.

На плика пишеше: Сватбен подарък за Хюи Ърскин и Лора Мъртън от един стар просяк, а вътре имаше чек за десет хиляди лири.

Когато се ожениха, Алън Тревър им беше кум, а баронът произнесе приветствено слово на сватбеното тържество.

— Милионери модели — отбеляза Алън — се срещат доста рядко, но — кълна се в Бога! — милионери за пример се срещат още по-рядко!

---

[1] Всеки със занаята си (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Какво да се прави? Приумица на милионер (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Неговата работа са чуждите пари. (фр.) — Б.пр. ↑

[4] Алея за езда в Хайд Парк. — Б.пр. ↑

[5] Господин Гюстав Ноден, от името на барон Хаусберг (фр.). — Б.пр. ↑

Издание:

Оскар Уайлд

Престъплението на лорд Артър Савил и други новели

Редактор: Мария Коева

Технически редактор: Олга Стоянова

Коректор: Мария Христова

Формат: 84×108/32

Печ. коли: 7

ИК „Фама“, София, 2003

Печат „Унискорп“

ISBN: 954597172X

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.